Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…мпай 1921 оной …ябриин 21-һээ гарана | № 82 (14102) | 1973 оной апрелиин 7, суббото | Сэн 2 мүнгэн

…ИИДХЭХЫ ЖЭЛЭЙ …ШУДАРГЫ АЛХАМ

…Республикамнай гүрэндэ мяха, һү, …дэгэ худалдаха 1973 оной түрүүшын …кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэбэ

1973 оной апрелиин 1-нэй мэдээн

(1-дэхи кварталай түсэбэй, нэмэлтэ даабариин дүүргэлтэ процентээр)

Мурысэдэг аймагууд	мяхан: дүүргэлтэ	мяхан: нёдондоной энэ үеынхиһөө	һүн: дүүргэлтэ	һүн: нёдондоной энэ үеынхиһөө	үндэгэн: дүүргэлтэ	үндэгэн: нёдондоной энэ үеынхиһөө
…жанай	120	102	101	104	295	223
…һанай	107	111	118	118	—	—
…рэй	129	117	103	107	161	98
…-Шэбэрэй	113	91	98	94	87	68
…н	132	118	95	93	136	50
…-Удын	181	105	113	105	135	115
…	128	113	92	91	213	80
…н	218	123	119	99	—	—
…н	89	77	101	102	—	—
…инай	157	116	100	96	—	—
…н	106	89	92	92	380	141
…калиин	242	115	109	110	—	—
…	99,2	111	115	109	225	269
…ын	144	171	110	120	—	—
…кын	103	96	106	109	141	80
…эй	176	115	111	107	107	104
…	100	60	110	103	—	—
…	185	111	127	119	—	—
…Байгалай	137	50	190	197	—	—
…публика бүхыдөө	131	106	105	103	133	114

…толилогдоһон мэдээ- …рэһээ харахада, рес- …мнай колхоз, совхо- …аймагууд гүрэндэ һү, …үндэгэ тушааха, ху- … 1973 оной түрүү- …кварталай түсэб ам- …айгаар бэелүүлһэн … Бухы дээрээ квар- …түсэбһөө үлүү 3243 … мяхан, 3244 тонно … миллион 783 мян- …үндэгэн бэлэдхэлэй … оруулагдаа.

…эй үедэ адууһа ма- …г шэмэ дээшэлүүл- …эндөө ехээр худалда- … бүхэсоюзна социа- …рысөөндэ оролсоһон … ороной малшад ур- …олдоһон бэрхэшээл- … дабан гаража, энэ …ые амжалта туйлаа. …оной энэ үеынхитэй … гүрэндэ 697 тонно … 665 тонно һүн, 2 мил- … 734 мянган үндэгэн …агдаа.

…үгэдые хоорондоо … аймагууд хэр …дүүргэжэ гарааб гэжэ … толилогдоһон мэдээ- … асуулан хаража бо- …айна. Мүрысэгшэ ай- … дундаһаа Хурам- … Бэшүүрэй, Сэлэн- …һаминай, Прибай- … Тунхэнэй, Хэжэнгын, …дын. Баунтын айма- …мнлэжэ гараа. Эдэ … бүхыдөө тооной … түсэб бүхы та- … дүүргэжэ, нёдондо- … үеынхиһөө ехэ про- … гүрэндөө тушааһан

… ажалай продуктнуу- … гүрэндэ худалдаха та- … республикын колхозууд … дээрээ яһала урагша- … ажаллажа гараа. … гүрэндэ мяха … кварталай түсэб, … даабари 209 про- … һү — 108 процент, … 153 процент дүүр- … байна. Эндэ Түн- … аймагай «Сибиряк», … нэрэмжэтэ. Захаа- … аймагай «Победа»,

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ болон бусад колхозууд гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха арадай ажахын түсэб амжалтатайгаар дүүргэнхэй.

Совхозуудые абажа үзэбэл, нёдондоной энэ үеынхиһөө ехэ мяха, һү гүрэндэ тушааһан ажахынууд олон. Хони үсхэбэрилдэг шэглэлтэй совхозуудай дундаһаа Борьёогой, Загаһатын, Худанай, «Первомайский», «50 лет Октября», Сэлэнгын, «Георгиевский», Үдын совхозууд эрхимлэжэ гараа, бэшэ совхозуудын али нэгэ зүйлөөрнь нёдондонойхиһоо бага тушааһан, кварталай түсэб дүүргээгүй байшоо. Жэшээнь, Зэдын аймагай Оёорой, «Октябрьский», Сэлэнгын аймагай Сүхын, Хориин аймагай Анаагай, Дээдэ-Тайлсын совхозууд нёдондоной энэ үеынхиһөө мяха, һү гүрэндөө бага тушааһан байна. Зүгы үсхэбэрилхэ трестын совхозууд бүхы дээрээ кварталай түсэб үлүүлһэн, нёдондонойхиһоо ехэ мяха, һү тушааһан байбашье, «Дружба», Алтайн совхозууд нёдондонойхиһоо һү гүрэндэ бага оруулаа, кварталай түсэб бэелүүлээгүй.

Совхозуудай Буряадай үйлэдбэриин нэгэдэлдэ ородог ажахынууд бүхы дээрээ мяха нёдондонойхиһоо ехэ тушааһан, түсэбөө дүүргэһэн байбашье, һүеэ доошонь оруулжархёо. Энэ нэгэдэлдэ ородог 14 совхозой оройдоо гурбаниинь — «Юбилейный», Калининай нэрэмжэтэ, «Пригородный» совхозууд мяха, һү нёдондонойхиһоо ехэ оруулһан байна. Зүгөөр Эрхирэгэй, «Эрдэм», Яруунын совхозууд бүхы зүйлөөрнь бага тушааһан, кварталай түсэб дүүргээгүй.

«Скотопром» трестын ажахынууд бүхы дээрээ кварталай түсэб үлүүлжэ, нёдондоной энэ үеынхиһөө һү ехэ тушааһан байгаашье һаа, мяха худалдалгаяа доошолуулжархёо. Энэ трестын 22 ажахын оройдоо 6-ниинь — Витимэй, «Комсомольский», «50 лет СССР», Далахайн, Хурамхаанай, Хориин совхозууд бүхы зүйлөөрнь дүүргэһэн, өөдэлһэн байна. Тиин Мөөрөөшын, Сутайн, Бодоной болон бусад зарим совхозууд нёдондонойхиһоо уруугаа ороо.

«Свинопром» трестын совхозууд бүхы дээрээ кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, нёдондонойхиһоо ехэ мяха, һү бэлэдхэлэй пунктда оруулһан байна. Энэ трестын 9 совхозой 6-ниинь мяха, һү тушаалгаяа ехэдхэһэн байха юм. Дзержинскиин нэрэмжэтэ, Ойморой, «Авангард» совхозууд мяха бага тушааһан байна. Һү бэлэдхэлгээр энэ трестын бүхы совхозууд урагшатайгаар ажаллажа гараа.

«Птицепром» трестын ажахынууд бүхыдөө гүрэндэ һү тушааха кварталай түсэб дүүргэһэн байбал, мяхаар тэрэнээ дүүргээгүй үлөө. Трестын 6 предприятиин 2-ынь — Кабанскын, «Забайкалец» совхозууд гүрэндэ мяха тушааха кварталай түсэбөө дүүргээгүй үлөө.

Мяха, һү абаха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха хоёрдохи кварталай түсэб бэелүүлхэдэ энэ жэл нилээд бэрхэшээлтэй байхань гээшэ. Юуб гэхэдэ, мүнөө үедэ олохон ажахынуудта бүдүүн, шэмэтэ тэжээл, таряа талханай зүйл бага үлэнхэй. Тиимэһээ бүхэсоюзна мүрысөөндэ абаһан уялгаяа бэелүүлхын, түрэл республикынгаа 50 жэлэй ойе ажалай бэлэгээр угтахын тула хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр ажаллаха, колхоз, совхоз бүхэндэ бии байгаа арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ гээшэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй, бүхы малшадай дайшалхы хэрэг мүн.

Манай республикатай …мүрысэдэг областьнуудта

…оной 1-дэхи кварталда гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ

… областьнууд	Мяхан: дүүргэлтэ	Мяхан: нёдондоной энэ үеынхиһөө (проц.)	Һүн: дүүргэлтэ	Һүн: нёдондоной энэ үеынхиһөө (проц.)	Үндэгэн: дүүргэлтэ	Үндэгэн: нёдондоной энэ үеынхиһөө (проц.)
…ЯАДАЙ АССР	131	106	105	103	133	114
…ЫН ОБЛАСТЬ	115	102	113	104	123	122
…ДАЙ АССР	151	100	115	115	145	143

Хо нишодой бригадануудһаа мэдээсэнэ

АЙМАГТАА ТҮРҮҮШЫНХЕЭ

Шобхо үндэр оройтой Саяанай хоймортохи Жэлгэн гэжэ газарта үбэлжэдэг ахалагша хонишон Нима Осохоевой даадаг бригада нёдондо 100 эхэ хонин бүриһөө 101 хурьга абажа, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлээ бэлэй. Тиигэжэ энэ нүхэрнай аймаг дотороо анха түрүүшынхеэ иимэ амжалта туйлажа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм.

Харин байгша ондо Нима Цыденжапович нёдондонойнгоо илалта улам батадхахын тула баһал хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхээр дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан байна. Һүүлэй мэдээгээр, Ахын аймагай «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон Н. Ц. Осохоевой отарада 100 эхэ хонин бүриһөө 91 хурьган абтанхай. Түл абалгань түлэг дундаа үргэлжэлһөөр.

Ю. БОГОМОЛОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Зураг дээрэ: ахалагша хонишон Н. Ц. Осохоев.

П. ЖУЖАЕВАЙ фото.

ЗАЛУУ ХОНИШОН

Комсомолец Гомбоцырен Чимитов нютагайнгаа дунда һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр түрэл ажахыдаа хурьгашанаар ажалладаг болоһон юм.

Мүнөө энэ нүхэрнай үнинэй хонишод Ц. Б. Холхонова, Ц. Ц. Чимитов гэгшэдтэй хамта Энгир гэжэ газарта ажаллана. Һүүлэй мэдээгээр эндэхи отарада 450 хурьган абтаад, һайнаар түлжүүлэгдэжэ байна.

Зураг дээрэ: Хориин аймагай Хүрбын совхозой хонишон Г. Чимитов.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Г. П. ПРОЗОРОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын совет ба профсоюзай эмхи зургаануудта үни удаан саг соо аша туһа ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, нютагай промышленностиин ба коммунальна ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ **Прозоров** Георгий Прокопьевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной апрелиин 6.

А. Н. КОСЫГИН ШВЕЦИДЭ

СТОКГОЛЬМ. (ТАСС). Совет-швед документнүүдтэ гар табилгын ёһололой апрелиин 5-да эндэхи Правительствын байшан соо болоходонь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, Швециин Премьер-Министр У. Пальме байлсаа. СССР-эй далайн флодой министр Т. Б. Гуженко, Швециин коммуникацинуудай министр Б. Нурлинг Советскэ Союзай, Швециин хоорондо далайн суднаар ябалга тухай хэлсээндэ, хоёр ороной суднаар ябалгын предприятинуудые налогуудһаа сүлөөлхэ тухай протоколдо гар табиба.

Тэрээнһээ гадна, Балтиин далай дээрэ усалда ороһон агаарай онгосонуудай экипажнууд ба пассажирнуудые бэдэрхэ, абарха ябадал хангаха холбоон тухай протоколдо, мүн 1973—1974 онуудта СССР Швеци хоёрой хоорондо бэелүүлэгдэхэ соёлой ба научна харилсаа холбооной программада гар табигдаа.

СТОКГОЛЬМ. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин «Швеци — СССР» гэжэ бүлгэмүүдэй холбооной түрүүлэгшэтэй апрелиин 5-да уулзаа. Холбооной хүтэлбэрилэгшэд СССР тухай, тэрэнэй экономико, эрдэм, соёл тухай мэдэдэг болгохын тула нютагай эмхинүүдэй ябуулдаг хүдэлмэри тушаа хөөрэбэ. Шведүүд Советскэ Союзай байдал тухай улам ехээр һонирходог боложо байнхай гэжэ тэдэнэр тэмдэглээ.

А. Н. Косыгин Швециин ба Советскэ Союзай арадуудай аша туһада бэелүүлдэг арюун зорилготой ажал ябуулгадаа ехэ амжалта туйлахыень, бүлгэмүүдэй холбооной гэшүүдтэ хүсэбэ.

ШЭНЭ ТАСС-һОНИН

СОВЕТ-ШВЕЦИИН ХАМТЫН КОММЮНИКЕ

Совет Социалис Республикануудай Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Швециин правительствын урялаар, албанай хэрэгээр Швеци ошоод, 1973 оной апрелиин 2-һоо 6 хүрэтэр тэндэ байба. А. Н. Косыгин, тэрэниие үдэшэжэ ошолсоһон хүнүүд Стокгольмһоо гадна, Гетеборг, Авестэ гэжэ городуудаар ябаһан, швед арадай ажабайдалтай танилсаһан, промышленна предприятинуудта, ниитын ба соёлой эмхи зургаануудта хүрэһэн байна. Советскэ правительствын толгойлогшые, үдэшэлсэжэ ошоһон хүнүүдые хаа хаанагүй халуунаар угтаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Швеци ошоод байха үедөө Швециин король Густав VI Адольф гэгшэтэй уулзаа, айлшанайнгаа хүндэлэлдэ король сайлалга эмхидхээ.

Коммюнике дотор тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, Премьер-Министр У. Пальмегэй хоорондо хөөрэлдөөнүүд болоһон байна. Залан сэхэ, хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хоёр талые һонирхуулдаг уласхоорондын олон шухала асуудалнуудаар, тэрэшэлэн Совет-Швециин харилсаанда, тэрэниие саашадань хүгжөөлгэдэ хабаатай асуудалнуудаар һанал бодолоо һайтар зүбшэлөө. Энэнь уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудаар Совет ороной ба Швециин баримталдаг хараа бодол элирүүлхэ хэрэгтэ туһалаа, олохон ушарта тэдэнэй тудалдадаг гү, али дүтэрхы байһыень харуулаа.

Совет ороной ба Швециин хоорондохи харилсаан тогтууритай байна, һүүлэй жэлнүүдтэ олохон асуудалнуудаар саашадаа хүгжөөгдэхэ гэжэ хоёр тала ханангяар тэмдэглэбэ. Хүршэ ёһоной харилсаагаа, хоорондохи холбоогоо саашадань хүгжөөхын тула бии байгаа ехэ арга боломжонуудые эдэбхитэйгээр хэрэглэхэ хүсэлтэй байһан тухайдаа хоёр тала мэдүүлээ.

Бүри удаан болзортой хэлсээнүүдые баталбал, совет ороной ба Швециин экономическа, промышленна, научно-техническэ харилсаа холбоое саашадань хүгжөөлгэдэ туһа дүхэм болохо һэн гэжэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хоёр тала мэдэрбэ. Энээнтэй дашарамдуулан, хоёр правительствын толгойлогшонор удаан болзортой тиимэ харилсаа холбоо бэелүүлхэ тогтууритай үндэһэ һуури хангаха дурадхалнуудые тодорхойлон бэлдэхыень совет-швед правительствануудай хоорондын холимол комиссида даалгаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай албанай хэрэгээр ошоһонтой дашарамдуулан, Советскэ Союз Швеци хоёрой хоорондо 1973—1974 онуудта бэелүүлэгдэхэ соёлой ба научна харилсаа холбооной шэнэ программа баталагдаа.

Энэ ошолгын үедэ туйлагдаһан үрэ дүнгүүдээр ханангхай байһанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлбэ. Эдэ үрэ дүнгүүд Советскэ Союзай ба Швециин хоорондын хүршэ ёһоной харилсаае саашадань хүгжөөлгэдэ шухала хубита болохо.

Хүндэмүүшэ, хани халуунаар угтаһанайнь түлөө Швециин правительствада СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин баяр хүргөөд, албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэхэ урялал Швециин Премьер-Министр Улоф Пальмедэ дамжуулаа. Энэ уряае баяртайгаар зүбшөөн абаа. Ерэлгынь болзор дипломатическа гуримаар зүбшэлэгдэхэ.

Францийн президент үгэ хэлэбэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Франциин Республикын президент Ж. Помпиду совет элшэн сайдай бусалгатай дашарамдуулан эмхидхэгдэһэн сайлалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ, совет-француз харилсаанай мүнөөнэй байдалые «хүгжэлтынь эдэбхитэй үе» гэжэ тайлбарилба. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй хэһэн уулзалгануудайнгаа ехэ удха шанартай байһые Ж. Помпиду энээнтэй дашарамдуулжа тусхайлан тэмдэглээ.

1971 оной октябрьда Л. И. Брежневтэй Францида уулзажа, Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Франциин хоорондохи харилсаа холбооной гол ёһонууд тухай документдэ гар табижа, сэдьхэлээ ханаха ушар болоһон юм. Франциин ба СССР-эй хоорондо зүбшэлэлгэнүүдые эмхидхэлгэ — манай оронуудай харилсаа холбооной саг үргэлжын нүхэсэл болоно гэжэ энэ документ дотор, 1970 ондо Советскэ Союзда минии ошохо үеэр тунхаглагдаһан протокол дотор хэлэгдэһэн байха.

Хоёр һарын урда тээ Белоруссиин Заславль хотодо Л. И. Брежневтэй дахин уулзаа һэм. Эдэ һүүлэй хөөрэлдөөнүүд тухай, тэрэшэлэн 1967 ондо анха түрүүн Советскэ Союзда ошохо үедөө минин хэһэн хөөрэлдөөнүүд тухай эгээн һайн дурасхаалнууд үлэһэн байна.

Совет арадай, француз арадай хоорондын хани барисаан зайлашагүй шухала гэжэ, дайнай үеэр дабажа гараһан туршалгануудай энэ талархалые бүри ехээр бэхижүүлээ гэжэ бултадаа мэдэнэбди. Гэхэ зуура, Франциин правительствын мүнөө баримталан бэелүүлдэг политика бүришье ехэ удхатай. Манай политическэ, ниитын байгуулалтын хоорондоо илгаануудтай байбашье һаань, баруун оронуудай ба социалис оронуудай хоорондын харилсаан манай түбидэ тэнсүүри ба эб найрамдал хангахын тула, тэрэшэлэн европынхидай үгээе һайнаар ойлголсохын тула шухала гэһэн этигэлһээ энэ политика эшэ үндэһэтэй юм. Тус бүридэмнай өөрын ойлгомжо, өөһэдын союзууд бии, тиигэбэшье шахардуу байдал һулаауулха, харилсаа холбоо хангаха хараа бодол баримталха гэжэ хүсэд шиидэнхэй байнабди. Европодохи 1973 оной юрэнхы байдал энэ найдабарида, политическэ энэ хараа шэглэлдэ зохилдодог байһандань, илангаяа золтойб гэжэ Ж. Помпиду хэлэбэ. Хельсинкидэ хэгдэхэ зүбшэлгэнүүд тухай һанал бодолоо январь һарада Л. И. Брежневтэй тодорхойгоор зүбшэн хэлсэһэмнай, мүн даб дээрэхи бэлэдхэлэй хүдэлмэриин мүнөө удаанаар ябажа байбашье һаань, зүбөөр бэелүүлэгдэһэн дипломати ниитэ Европын зүблөө ойрын сагта зарлаха арга олгохо гээд найдаха зайлашагүй эшэ нүхэсэл боложо магад гэжэ тэмдэглэжэ байһамнай тушаан болоһон ябадал бэшэ.

Советскэ Союз ба Франци харилсаа холбооной политика үнэн сэхээр баримталан бэелүүлнэ, шахардуу байдал һулаауулха, эб найрамдал хангахын тула ехэхэн юумэ хэнэ гэжэ Ж. Помпиду тусхайлан тэмдэглэбэ.

СССР-эй КУЛЬТУРЫН МИНИСТР Е. А. ФУРЦЕВАГАЙ ИНТЕРВЬЮ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Совет музейнүүдэй һан баялигууд» гэһэн уран зурагай выставкын нээгдэхэтэй дашарамдуулан, Холбоото Штадуудта ошоһон СССР-эй культурын министр Е. А. Фурцева ТАСС-ай корреспондентдэ интервью үгэхэдөө, совет-американ соёлой харилсаа холбоое саашадань үргэдхэлгын асуудалнууд дээрэ тогтобо. Энэ холбоон улам бэхижэхэ байха гэжэ Е. А. Фурцева тэмдэглээ.

Мүнөөнэй выставкэ США-да нээгдэһэн совет иимэ түхэлэй түрүүшын выставкэ болоно. Совет уран һайханай үшөө нэгэ выставкэ ерэхэ жэлэй апрельдэ США-да үнгэргэхэ тухай, эртэ урда сагай Россиин уран зурагай гайхамшаг зохёолнуудые, XIX зуун жэлһээ мүнөө хүрэтэрхи ород ба совет суута уран зураашадай бүтээлнүүдые тэндэ табижа харуулха тухай хэлсээн хоёр гүрэнэй хоорондо туйлагдаа. Гэхэтэй хамта, «Метрополитен» гэжэ музейн коллекциһээ абтаһан шухаг зурагуудай выставкэ Советскэ Союзда нээгдэхэ.

Театральна коллективүүд, баледэй бүлэгүүд хоорондоо ябалсажа үргэлжэлхэ. Ехэ театрай баледэй бүлэг байгша оной июньдэ США ошохо юм. Игорь Моисеев түрүүтэй СССР-эй арадай хатар танцын гүрэнэй ансамбль США-да гастролёор ошохо түсэбтэй. Ленинградтахи гүрэнэй филармониин академическэ симфоническа оркестр 1973 оной октябриин үеэр США-да дуунуудые гүйсэдхэжэ эхилхэ.

США-гай ниислэлдэ совет коллекциин шухаг уран зурагуудай выставкэ нээлгэ ехэ удхатай ябуулга болоо гэжэ Е. А. Фурцева тэмдэглэбэ. Гансахан үдэрэй турша соо 30 мянган хүн энэ выставкэдэ орожо хараһан байна. Выставкые нээлгэдэ 15 мянган хүн хабаадаа. Эдэ бүгэдэмнай юу харуулнаб гэхэдэ, бүхы дэлхэйн мүнөө шиидхэжэ байгаа шухала асуудалнуудта, түбхын түрүүн СССР США хоёрой хоорондын харилсаае заһаруулгын асуудалнуудта американецуудай ямараар хандадаг байһанай гэршэ болоно, — гэжэ Е. А. Фурцева тэмдэглэбэ.

Журналистнуудай бүхэсоюзна семинар

«Арадай хэрэглэлэй эд товарнуудые үйлэдбэрилгэ ба хэблэлэй зорилгонууд» тухай асуудал зүбшэлһэн журналистнуудай бүхэсоюзна хоёрдохи семинар апрелиин 5-да хүдэлмэреэ дүүргэв. Энээндэ түбэй, республиканска, хизаарнуудай, областьнуудай газетэнүүдэй, телевидениин ба радиогой хүдэлмэрилэгшэд хабаадаба.

КПСС-эй ЦК-гай, союзна министерствэнүүдэй ба албан зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд үргэн хэрэглэлэй эд товарнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилхэ, сортнуудыень олон болгохо, шанарыень һайжаруулха тухай асуудалнуудаар семинар дээрэ мэдээсэлнүүдые хээ.

Энэ шухала асуудалаар газетэнүүдтэ бэшэдэг дүй дүршэлөө журналистнууд зүбшэлбэ.

(ТАСС).

В. Брандт СССР-эй элшэн сайдтай уулзаба

БОНН. (ТАСС). Федеральна канцлер В. Брандт СССР-һээ ФРГ-дэ байдаг элшэн сайд В. Фалинтай апрелиин 5-да уулзаа. Совет элшэн сайд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй бэшэгые федеральна канцлерта дамжуулба.

АРАД ЗОНОЙ материальна байдал hайжаруулха, тэдэнэй культурна, ажаhуудалай эрилтыень хүсэдөөр хангаха эрхэ байдал байгуулха гээшэ Коммунис партиин гол зорилго болоно. Юhэдэхи табан жэлэй гол экономическа зорилго иимэ юм. Энэ зорилго бэелүүлхын тула оронойнгоо экономико улам саашадань хүгжөөхэ, арадай ажахын бүхы hалбаринуудта техническэ дэбжэлтэ түйлаха, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ шухала.

хын тула шэнэ техникэ тодхон табяа, үйлэдбэрсэ нарижуулаа.

1971—1975 онуудай түсэбэй ёhoop загаhанай продукци үйлэдбэрилгэ 12,4 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ ёhотой. Ажалай бүтээсые 16,5 процентээр дээшэлүүлhэнэй ашаар бүхы 12.4 процентын ургалтые түйлаха гэжэ хараалагдана.

Табан жэлэй энэ зорилго бэелүүлхын тула предприятинуудай олон цехүүдые шэнэдхэн байгуулха, үйлэдбэриин процессүүдые оньhо-

зүйл үйлэдбэрилхэ шадалтай байха юм.

Энэ заводой ондоо цехүүд hэльбэн заhабарилагдажа эхилээ. Посольскын загаhанай пунктын холодильник ургэдхэгдэхэ. Хэрбээ мүнөө 120 тонно продукци хадагалха аргатай hаа, 400 тонно хадагалдаг болохо юм. Эндэ hэльбэн заhабарилга хэhэнэй ашаар загаhанай продукци үйлэдбэрилгэ сүүдхын 4 центнерhээ 7—8 центнертэ хүргэгдэхэ байна. Искусственна аргаар загаhа хатааха Истомино гол ша-

ПАРТИИН XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИИЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ЗАГАҺАНАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮГЖЭЛТЫН ШЭНЭ ШАТА

Экономическа арга боломжонуудаа хэрэглэhэнэй, наука, техникын түйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлhэнэй үндэhэ hуури дээрэ энэ зорилго бэелүүлэгдэхэ ёhотой гэжэ партиин XXIV съездын шиидхэбэри дотор хэлэгдэнэ. Арад зоной эрилтэ хангаха хэрэгтэ эдеэ хоолой, тэрэ тоодо загаhанай промышленность ехэ hуури эзэлнэ.

Байгал далайн баялигуудые ашагтай hайнаар хэрэглэхэ, мүн тэдэниие арьбадхан баяжуулха зорилгоор Буряадай болон Эрхүүгэй трестнүүд нэгэдэжэ, Байгалай загаhанай промышленностиин трест нёдондо байгуулагдаа hэн. Энэ трест Байгал далайн ёhотой эзэн болохо ёhотой. Далайда загаhа баридаг, загаhанай эдеэ хоол болбосоруулдаг предприятинууд тэрэнэй мэдэлдэ үгтөө.

Трестын предприятинууд загаhанай продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ, технико-экономическа талаараа hайн үрэ дүн түйлаха гэhэн зорилгоёо муу бэшээр шиидхэжэ байна. 1966 онойхитой сасуулхада, продукци үйлэдбэрилгэ 30 процентээр дээшэлээ.

Далайн эгээл мэдээжэ омоли олошоруулхын тула тэрэниие гүбшүүрдэлгэ хэдэн жэлээр хоригдохой гэжэ hайн мэдээжэ. Трестын предприятинууд гол энэ продукци үйлэдбэрилгые болюулбашье, технико-экономическа үрэ дүнгүүдээ доошолуулаагүй байна. Ехэ далайнуудай загаhа болбосоруулжа, эдеэ хоолой продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэжэ шадаа. Баргажанай адагай загаhанай комбинат, Кабанскын загаhанай завод шэнэ продукци үйлэдбэрилэн гаргахын тула үндэhөөрөө шэнэдхэн хуюлгагдаhан байна.

Ехэ далайнуудай загаhа болбосоруулга ехэдхэгдээ, ассортиментнь олошоруулагдаа. Хэрбээ 1965 ондо далайнуудай 10.350 центнер загаhан болбосоруулагдажа, эдеэ хоолой зүйл болгогдодог байгаа hаа, мүнөө 28150 центнертэ хүргэгдэhэн байна. Шэнэ зүйлэй олон консервэ бии болоо. Тиихэтэй хамта овощтой холимол консервэ хэгдэжэ эхилээ.

Предприятинууд загаhанай шэнэ продукци үйлэдбэрилжоруулха, автоматизацилха, ашаа буулгаха, тээхэ ажал оньhожоруулха, үйлэдбэриин эмхидхэл нарижуулан hайжаруулха олон хэмжээн баталагдаhан байна.

Эдэ хэмжээнүүдэй гол шухалань иимэ. Загаhанай продукци хүргэхэ ба хадагалхын тула искусственна мүльhэн ехээр хэрэглэгдэхэ юм. Бүхэли блок-хэбүүдтэ загаhа хүргэхэ оньhожоруулагдамал лининүүд тодхогдожо байна. Энээнэй ашаар загаhан түргэн саг соо хүргэгдэхэ, шанараа гээхэгүй юм. Мүн удаан болзор соо муудахгүйгөөр хадагалагдаха байна. Загаhа дабhалха хэрэгтэ автомат арга хэрэглэгдэдэг болоо. Загаhа дабhалха тусхай түхеэрэлгэ, ехэ тогоон тодхогдоо. Эдэ тогоонуудта загаhа хэхэ, тэндэhээ абажа, зөөхэ ажал оньhожоруулагдаа.

Кабанскын загаhанай заводой загаhа сонгоохо камеранууд шэнэдхэн байгуулагдажа байна. Энэ ажал 1974 ондо дүүргэгдэхээр хараалагдаа. Агаар, утаанай холисо эдэ камерануудта дамжуулха оньhожоруулагдамал поточно линии тодхогдохо юм. Шэнэдхэн байгуулгын энэ ажал технологическа ажал хэрэгые 25—30 процентээр түргэдхэхэhөө гадна, зунай сагта продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ арга хангаха байна.

Бага гаргашатайгаар, түргэн болзор соо hайн шанартай эдеэ хоолой шэнэ зүйл болбосоруулха бэлэдхэл хэгдэжэ эхилээ. Ехэ далайнуудай загаhа халуун аргаар сонгоохо үйлэдбэри бэлэдхэгдэжэ байна. Хэрбээ 1971 ондо иимэ аргаар 75 тонно загаhан сонгоогдодог байгаа hаа, 1975 ондо иимэ зүйлэй 150 тонно продукци үгэдэг болохо юм.

Багахан баанха, саарhаа, полиэтилен мэшээгхэн соо хэгдэhэн загаhанай продукци үйлэдбэрилхэ цех Кабанскын заводто баригдажа, гэрэнние энэ жэлдэ ашаглалгада тушааха ажал түлэг дундаа ябуулагдана. Цехтэ оньhожоруулагдамал лининүүд тодхогдохо юм. Цех халаач соогоо полиэтилен мэшээгхэн соо хэгдэhэн 1,5 тонно гэхэ гү, али полиэтилен баанхануудтай 5 тонно загаhанай дархи цехэй барилга 1973 ондо дүүргэгдэхэ юм. Тиигэжэ бүри энэ жэлдэ 500 тонно иимэ зүйл үйлэдбэрилэгдэхэ гэжэ хараалагдана.

1973—74 онуудай туршада Нижне-Ангарскын загаhанай заводто hэльбэн заhабарилгын ехэ хүдэлмэри хэгдэхөөр түсэблэгдөө. Загаhа болбосоруулгын цех шэнэдхэн байгуулагдаха. Баргажанай адагтахи комбинадай консервэ хэдэг үйлэдбэриие 1975 ондо үргэдхэжэ дүүргэхэ техническэ документаци бэлдэгдэжэ байна.

Шэнэдхэн байгуулгын, hэльбэн заhабарилгын эдэ бүхы хүдэлмэри хэhэнэй ашаар трестын үйлэдбэри нилээд үргэдхэгдэхэ, продукци үйлэдбэрилгэнь ехэдхэгдэхэ юм. Тиигэжэ мүнөө үеынхиhөө 6 мянган центнерээр үлүү ехэ загаhанай продукци үйлэдбэрилэгдэдэг болохо.

Гадна, трестын предприятинууд республикын уhан сөөрэмүүдhээ загаhа барилгые ехэдхэхэ түсэбтэй. Республикымнай загаhашад загаhа бариха түсэбөө үлүүлhэн байна. Түсэбhөө гадуур 8663 центнер загаhан баригдаа.

Шэнэ зэр зэмсэг хэрэглэгдэхэhээ гадна, ондоо ажал оньhожоруулха, шэнэ суднануудые ашаглаха талаар ехэ түсэб бэелүүлэгдээ. Трестын предприятинуудта hүүлэй хэдэн жэл соо 36 льдобур. 32 мотолебёдко, шэнэ түхэлэй хэдэн суднанууд абтаа. Энээнэй ашаар загаhашадай ажал нилээд хүнгэдхэгдөө, бүтээсэнь дээшэлээ.

Загаhашад өөhэдөө ажалаа оньhожоруулна. Яруунын загаhанай заводой урлан нарижуулагшад хэдэн жэлэй саада тээ өөhэдөө тракторна прицептэй 2 льдобурые тягова лебедкотой тааруулан хэhэн байна. Энэнь мүльhэн дороhоо загаhа барилгые оньhожоруулхада ехэ аша туhатай байгаа.

Нүхэр Орловой даадаг энэ заводой загаhа барилгын эрхим бригада оньhожоруулагдамал энэ арга хэрэглэжэ, жэл бүхэндэ даабаряа холо үлүүлэн дүүргэжэ байгаа. Тиигэжэ бригада табан жэлэйнгээ дүрбэн жэлэй даабариие энэ жэлэй март hара соо дүүргээд, табан жэлэй түсэбые 1973 оной декабрь соо дүүргэхэ социалис уялга абаба.

Баунтын нуур сөөрэмүүдэй загаhанай промышленна ашаглалга 1971—72 онуудhаа эхилээ. Баунтын загаhанай участок байгуулагдаа. Тэрэ Баргажанай адагтахи комбинадай мэдэлэй юм. Шэнэ участогай хүдэлмэришэд нёдондо түрүүшын 1500 центнер загаhа барижа тушааба. Трест холын загаhашадые хэрэгтэй зэр зэмсэгээр, бусад зүйлнүүдээр хангаха хэмжээ хараалаад, тэрэнээ бэелүүлжэ байна. Тэдэнэй байрлаха хамтын хоёр байрын барилга энэ жэл соо дүүргэгдэхэ юм.

Байгалай баялиг нээсэ баргадашагүй ехэ гэжэ гоологдодог байгаа. Тиимэhээ тэрэниие арьбадхаха, баяжуулха, загаhа олошоруулха тухай ехээр бодомжологдоогүй, хэмжээн абтаагүй. КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет дэлхэйн гайхамшагта Байгал далайн удха шанарта анхаралаа хандуулжа, «Байгал далайн баялигуудые ашагтай hайнаар хэрэглэхэ талаар нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» тогтоол баталан абаhан байна.

Парти, правительствын энэ тогтоолой ёhoop, загаhа, үсхэбэрилгын заводууд 1972—76 онуудай туршада баригдахаар хараалагдаа hэн. Жэлдээ 1,5 миллиард жараахай үсхэбэрилхэ Сэлэнгын, нэгэ-нэгэ миллиард жараахайн Баргажанай ба Хойто-Байгалай заводууд баригдаха болоо. Большереченскэ загаhа үсхэбэрилгын завод шэнэдхэн байгуулагдажа эхилээ. Чивыркуйска, мүн Эрхүүгэй областьдохи Бурдугузска, Бельскэ загаhанай заводууд ашаглалгада тушаагдахаар хараалагдаа hэн. Эдэ заводууд Братскда, Усть-Илимэй сөөрэмүүдтэ үнэтэ түхэлэй загаhа үсхэбэрилхэ, нютагжуулха даабаритай.

Чивыркуйска, Бельскэ, Бурдугузска заводууд мүнөө ашаглалгада оруулагдаа. Большереченскэ, Сэлэнгын заводуудые шэнэдхэн байгуулга, барилга түргэнөөр хэгдэжэ байна.

Уhа сөөрэмүүдтэхи загаhа, омоли олошоруулхын тула түрhэн суглуулагдажа, далай руу, голнуудта табигдана. Эрхүүгэй областиин загаhанай заводуудта омолиин 153 миллион түрhэн эльгээгдээ. Мүн Большая гэжэ голой үбэлдөө хүрэдэггүй участогуудта 400 миллион түрhэн табигдаа.

Яруунын, Галуута-Нуурай ажахынууд байгуулагдаха. Эндэхи уhа сөөрэмүүд, нуурнуудта үнэтэ түрэлэй сагаан загаhан үсхэбэрилэгдэхэ байна. Мелиоративна гидротехническэ ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ, тусхай түхеэрэлгэнүүд баригдаха байна. Кика-Котокель канал баригдаха юм.

Урдын хоёр трестhээ бүридэhэн шэнэ трест материальна арга боломжонуудаа ашагтайгаар хэрэглэжэ, арьбадхажа, Байгалай загаhанай промышленностиие улам хүгжөөхэ зорилготой гээшэ. Энэ зорилгын табан жэлэй түсэбэй дүүргэгдэхэ байhанда этигэмээр.

Э. БАТУЛЬКИН,
Байгалай загаhанай промышленна трестын главна инженер.

Улаан-Үдын электро-заhабарилгын заводой ажал хүдөө ажахытай нягта холбоотой юм. Энэ заводой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад «Сельхозтехникын» заhабарилгын 1-дэхи кварталай захилые болзорhоонь урид дүүргэээ. Юрий Михайлович Силичевэй хүтэлбэрилдэг электродвигательнүүдые заhабарилагшадай бригада нилээн ехэ амжалтатай. Эдэнэр март hарын даабариие 25-да дүүргэhэн байна. Мүнөө энэ бригадынхид Майн Нэгэнэй hайндэрые ажалай шэнэ бэлэгүүдээр угтахын түлөө тэмсэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү бригадын гэшүүд.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

МАЛШАДАЙ БУХЭСОЮЗНА МҮРЫСӨӨНДЭ ШАЛГАРАГШ

ЭХЫН ЗАХЯАГААР

Лида Дылыкова hургуулида hуража байхаhаа эхилээд, малай фермэ тээшэ зүргэ татаhан юм. Тэрэ юумэн бүхэнөөр hонирхожо: «Эжы, мүнөөдэр шинии эрсэгшэн hахадаа «сортоогүйхэн» бэ? Магад, үбшэлөө ха гү? Тэрэниие hаагаад туршахамни гү?»

Лагаад арсахабши даа. Басаганайнгаа иимэ анхэргэн зохидоор хандахада, ажал хэрэгтэнь туhа хүргэхэ дуратай байхадань, Долсон Дылыкова ехэл сэдьхэлээ ханалаг hэн. Тиигээд Лидын хөөрхэн зөөлэн гарнуудаар эреэгшэнэйнь балсагар дэлэн, хүхыень эльбэсэгээгээд, hаажа эхилхэдэнь, басагандаа hургаалай үгэ хэлэдэг hэн:

— hайнаар, hүень шабхажа hааха хэрэгтэй...

— hүнэйнь шабхаруу үлөө хэбэртэй... Иигээд орхёо hаамни юун болохоб?

— Хүсэд шабхагдаагүй hүн үлэхэдөө муу юм. Үнеэн хожордог. hүнэйнь hүүлшын шабхаруу өгөөн лэ тоhолигынь гээшэ, энээниие ойлгоорой, басагамни.

— Тиигэбэл дуhалшье hү дэмы хосоруулhанай хэрэггүй ха юм...

— Тон зүб даа.

Иимэрхүү үгэ хүүрнүүл hонюуша басаган эхэ хоёрой хоорондо болодог лэ байhан юм бээз. «Басаганшни малда угаа дуратай, тиигээд сэдьхэлээ амардаггүй — нэгэл ондоохон, ажалша бэрхэ болохо» — гэжэ Долсон Дылыковатай хүдэлдэг нүхэдынь хэлэдэг hэн гэхэ. Тэрэ хэлээшэнь үнэн дээрээ тудаба.

Мүнөө Лидын эхэ басаганайнгаа түрэл колхоздоо эрхим малшадай дунда алдар нэрэтэй, солотой ябахадань сэдьхэлээ баясан, «золтой эхэ байнаб даа» гээд, зүрхэндөө hанан hууна ёhотой.

Ноёхоной найман жэлэй hургуули дүүргэhэнэй hүүлдэ Лида Дылыкова колхоздоо хүдэлхые шиидэбэ. Түрүүшээр эжытээ хамта фермэдэ ажаллаба, hүүлээрнь хэдэн жэл хонишоноор хүдэлөө. Удаа тээнь 1964 онhоо эхилээд, үүлтэртэ үнеэдэй фермэдэ hаалишанаар хүдэлжэ захалаа hэн. Түрүүшээр дүршэлтэй hаалишадтай ана-мана хүдэлхэнь гайтай байhан юм бээз, хэды тиимэшье hаань, бэрхэшээлhээ нэгэтэшье сүхэрдэггүй, бүри шуналтайгаар оролдожо ажалладаг.

Ажалhаа сүлөө сагтаа, хүдэлмэреэ дүүргээд, тэрэ гэр тээшээ балай яарадаггүй hэн. Дүршэлтэй hаалишадта, колхозой зоотехникууд ... hонирхоhон элдэб асуудалнуудаараа хандажа, ойлгоогүй юумэеэ мэдэжэ абадаг заншалтай байгаа.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо Юмажап Цыденович Эрдынеев Лида Дамбаевна тухай сэдьхэлээ ханангяар иигэжэ хөөрөө hэн:

— Залуу hаалишанай ажаллажа байхыень адаглан харахада, ажалда абьяастай энэ басаган дундуурщаг зэргэдэ удаан ябахагүй гэжэ hанагша hэм. Пээрээшье байн байтараа Лида Дамбаевна колхозой hаалишадай мүрысөөндэ шалгардаг болобо. Богонихон хугасаа соо үндэр дээдэ шан хайралашье хүртөөдхибэ: В. И. Ленинэй түрэhөөр зуун жэлэй ойн хүндэлэлдэ — ойн баярай медаляар, мүн ажалдаа ехэ амжалта түйлаhанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орден хайрада хүртэбэ. Фермын коллектив тэрэниие ахалагша hаалишанаар шэлэжэ hунгаа hэн. Мүн тиихэдэ аймагай Соведэй депутат болонхой. Юрэдөөл, тэрэ хамтын хэрэгэй түлөө хамаг hайхан сэдьхэлээ, хүсэл бодолоо зорюулжа ябадаг хүнүүлэй нэгэн байhаниинь элитэ.

Ленинэй ордено Хандацу Цацаева, Цырен-Ханда Эрдынеева гэгшэдтэл адли Лида Дылыкова, мүнөө шударгы бэрхэ hаалишан болоод, баян дүй дүршэлөө суг хүдэлдэг нүхэдтэеэ андалдажа ябана. Тэрэ 1971 ондо өөрынгөө даадаг бүлэг үнеэдэй түс бүриhөө дунда зэргээр 3627 килограмм hү hаажа шадаhан. Тиигэжэ тэрэ 1972 ондо ВДНХ-да хабаадахаар ...лагдаhаниинь гайхалтай юм. Энэ жэлэй үнгэрhэн ... hарын туршада тэрэ үнеэ ... риhөө 700 килограмм ... гаа гэхэ гү, али нёдо... энэ үеынхиhөө 255 ки... маар дээшэлhэн болоно.

Фермынь ажал хэр... хай Лидия Дамбаевна... нирхон асуухада, тэрэ ... харюусаа hэн:

— Манай фермэ ... мэн бүхэн ямар нэгэн ... hабагшаар холбоотой ... ха гэжэ hанагшаб. Бү... ебтэй эетэйгээр ажал... хада, ажал хэрэгшье ... тай, бүтэсэтэй байдаг. ... гаяа энэ жэлэйнгээ ... гын бэрхэшээлнүүдые ... гараха, яажашье hаа... ехээр hааха гэжэ ... байнабди.

Зургаан-Дэбын үүлтэ... мын ахалагша hаа... иигэжэ хэлээшэ дамы... Энэ оной үнгэрhэн хоёр... соо хэды бэрхэшээлт... далда ажаллабашье, ... коллектив үнеэн бүри... килограммаар нёдондо... үеынхиhөө ехэ hү hаа... баярлана. Саашадаа ... hан арга боломжонууд... рэнээр хэрэглэжэ, ... ажалайнгаа амжалта ... арьбадхаха байhаниин...

Ц. БАЛДАН...
Сэлэнгын аймаг.

БАРИЛГАШАДЫЕ ҺУРГАГША

Никифор Тимофеевич Степанов 25 жэлэй туршада барилгашанаар хүдэлмэрилнэ. Буряадай барилгын управлениин 1-дэхи СМУ-гай үнинэй барилгашан 29 хүнhөө бүридэhэн комплексно бригадые даажа, баян дүршэлөө залуу барилгашадта дамжуулан үгэнэ.

Тэрэнэй даадаг бригада Октябрьска районой 18-дахи кварталда барилга хэжэ байнхай. Республиканскэ больницын дэргэдэхи шуhа абаха станциин барилга дүүргээд, досоо талын ажал хэгшэдтэ hаяхан тушаагаа. Мүнөө бригада Зүүн Сибиригин технологическа институдай хамтын байра бодхоно. Энэ барилгые республикынгаа 50 жэлэй ой болотор дүүргэхэ уялга абаад, хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллана.

Бригадын олонхи гэшүүд даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Шулуушад Н. Т. Степанов, Н. Ф. Юшков, Г. Н. Дронина, Т. Г. Семёнова халаан соо 1,5 кубометр хана бодхохо нормоёо 2—2,5 кубометртэ хүргэнэ. Энэ бригада Социалис Ажалай Герой Борис Алексеевич Полторацкиин даадаг бригадатай мүрысэдэг. Эдэ хоёр бригада СМУ дотороо эрхимлэдэг, социалис уялгануудаа hайнаар дүүргэдэг юм.

Нүхэр Степанов бригадынгаа ажал зүбөөр эмхидхэнэ, дүй дүршэлдөө олон залуушуулые hургана. Мүнөө эндэ 7-дохи ГПТУ-гай хэдэн hурагшад практика гаража байнхай. Тэдэнэр бригадын баян дүршэл халан абалсажа, мэргэжэлдээ дүршэжэ байна. 2-дохи разрядай шулуушад мэргэжэлтэй болоо. Училищияа дүүргээд, бригадада ерэжэ ажаллаха байhанаа залуушуул мэдүүлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: практика гаража байhан залуу барилгашан Н. Антонов ажалдаа.

Д. БАЛДАНОВАЙ
фототекст.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

БЭРХЭ ОПЕРАТОР

Рафаил Садыков арбан зургаадахи жэлээ ойдо модо бэлэдхэнэ. Модо отолхо, трактор жолоодохо мэргэжэлнүүдые шудалhан юм. Даажа абаhан ажал хүдэлмэридөө харюусалга ехэтэйгээр хандадаг дээрэhээ Рафаил Садыков халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг hэн. Хэдэхэн жэлэй саана энэ түрүү хүдэлмэришэниие машинануудта модо ашаалдаг Н-19 түхэлэй араатай погрузчигта оператораар табиhан юм. Энэ ажалынь ойдо отологдоhон модо таллуулан шэрэхэhээ hураггүй түбэгтэй байшаба. Түрүүшээр нэгэ машинада 30—32 минута соо модо ашаалдаг hэн. Машинанууд хойно хойноhоо hубарин ерэжэ, бэе бэеэ хүлеэн зогсохо.

— Иимэ нобшо хүдэлмэришэниие хаанаhаа оложо оператораар табяа юм, — гэжэ жолоошод гэмэрэлдэхэ.

— Энэ ажалда ондоо хүниие табигты. Би удаанаар модо ашаалжа, машинануудые hаатуулнаб. Минии гэмээр бүхы леспромхозоймнай коллектив модо бэлэдхэхэ даабаряа дүүргэнгүй үлэхэдөө болохо, — гэжэ Рафаил Хурамхаанай леспромхозой директор И. И. Рябчиковта хандаба. Иван Иванович Рябчиков тэрэнэй үгые анхаралтайгаар шагнаhанай удаа:

— Бидэ шамда найдахадаал табяа hэмди. Олон юумэндэ hаналаа табингүйгөөр, hайнаар хүдэлхэ тухайгаа бодомжолжо үзэ, — гэжэ хэлээ hэн. Эдэ үгэнүүд Рафаилай досоо бүхэхэнөөр хадуугдаhан юм. Аха нүхэдэйнгөө этигэл найдалыень үнэн сэхэ ажалаар харюулха гэжэ тиихэдэ шиидээ бэлэй. Ажалдаа бүри харюусалгатайгаар хандадаг болоо. Дүршэл шадабаряа дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал табидаг hэн.

Оролдоhон хүн одо мүшэдтэ хүрэхэ гэдэгтэл, Рафаил богонихон болзор соо операторай мэргэжэл ёhотойгоор шудалжа, машинануудта модо ашаалха даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг болоо бэлэй. Тэрэ мүнөө машинада 16-17 минутын туршада модо ашаална. Үнгэрhэн жэлэй даабариhаа гадуур 3600 кубометр модо машинануудта ашаалhан байна. Байгша оной эхинhээ бүри эдэбхитэйгээр ажаллана.

— Рафаил Садыков халаан бүриингөө даабари 20—25 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Тэрэнэй гэмээр ашаанай нэгэшье машина hаатадаггүй, — гэжэ леспромхозой главна инженер С. С. Солкин бидэнэртэ хэлээ.

Рафаил Садыков түйлаhанаараа hанаагаа заhаад ябадаг хүн бэшэ. Үдэр бүри улам эдэбхитэйгээр ажалла... гол зорилго урдаа ...

— Халаанай үедэ ... рынь эбдэржэ, минии ... ушар hүүлэй сагта үз... — гэжэ леспромхозой ... инженер С. С. Солки... ниие магтана.

Рафаил Садыков ... оной даабариhаа ... мянган кубометр мод... нануудта ашаалха, ... лограмм шэнгэн түл... балха гэhэн социали... абаhан юм. Байгша... рүүшын кварталай ... гаад үзэхэдэ, оператор ... ков үгэдөө хүрэхөөр ... тэй. Хурамхаанай ... зой модошодой юhэдэ... жэлэй гурбадахи, ... жэлэй даабари бо... урид дүүргэхэ хэрэг... дыков хубитаяа ору... байна.

К. ЖАМЬ...

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ?

ХҮДЭЛМЭРИНЬ ҺАЙШААЛТАЙ

ССР СОЮЗАЙ байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн баярай жэлдэ Хяагтын совхозой малшад, механизаторнууд абаhан социалис уялгануудаа дүүргэжэ, муу бэшэ амжалта түйлаhан байна. Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ hэн. Жэшээлхэдэ, түсэбэй ёhoop жэлэй туршада 4750 центнер мяхан, 8000 центнер hүн, 740 центнер нооhон абтаха байгаа. Бодото дээрээ түс совхоздо 5056 центнер мяхан, 8651 центнер hүн, 775 центнер нооhон абтаhан байна. Таряан, мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха даабари мүн лэ үлүүлэгдэнхэй. Совхоз РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта хүртэhэн байна.

Түйлагдаhан эдэ амжалтануудта совхозой хүдэлмэришэн бүхэнэй оруулhан хубита бии гээшэ. Тэдэнэй дундаhаа эрхим хонишод С. Ж. Дашабылов, В. Г. Мункуев, Д. Т. Раднатаров, П. Б. Цыбенов, комбайнер И. М. Гасилов, тракторист Р. Г. Барнаев, хартаабха ургуулагша А. Н. Колодин, адуушад Н. С. Мостовской, Д. Д. Чагдуров гэгшэдые онсолон тэмдэглэжэ болоно. Эдэ нүхэдтэ мэргэжэлээрээ «Хяагтын аймагай эрхимүүд» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдоhон байна.

Амжалта ажалшадай хүсэл оролдолгоhоо дулдыдадаг гэжэ мэдээжэ. Хүдэлмэришэ зондо хүсэн соогоо хүдэлхэ хэрэгтэй эрхэ байдал хангаха шухала. Энээндэ юун оролсоноб гэбэл, нэн түрүүндэ ажалай зэр зэмсэг, машина, техникэ, ажаhууха байра байдал, эдеэ хоол — бултыень тоолохонь бэрхэтэй.

Эдэ бүгэдөөр малшад, механизаторнуудаа хүсэд хангахые түс совхозой дирекци, партийна комитет, профсоюзай рабочком ехэ оролдолго гаргана.

Түс статья соогоо нэгэ асуудал дээрэ — ниитын эдеэ хоолой ямараар эмхидхэгдэhэн тухай тобшо тэдыгээр тогтохо хүсэлэнтэйбди. Энэ хэрэг совхозой дирекциин, рабочкомой анхаралда ходоодоо байдаг юм гэжэ түрүүшээр тэмдэглэлтэй.

Совхозой түб тосхон Хираанай адагта хүдэлмэришэдэй столово хүдэлдэг юм. Нэгэн доро эндэ 36 хүн эдеэлхэ аргатай. Столоводонь электропеэшэнүүд тодхогдонхой, эдеэ шанаха котелнууд, бусадшье амhартанууд бии. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, столовонь зохид hайнаар түхеэрэгдэнхэй, хэрэгтэй юумэнүүдээр хүсэд хангагданхай.

Ажалша бэрхэ, дааhан хэрэгтээ дуратай хүнүүд эндэ хүдэлнэ. Ниитын эдеэ хоолой предприятида хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй болоhон Надежда Алексеевна Казакова столовые даагшаар ажаллана. Ахалагша тогоошон И. И. Герасимов, тэрэнэй туhалагша К. Ф. Мостовская, столовын хүдэлмэришэд М. Ф. Крючкова, С. П. Федосеева, Л. И. Донская—эдэнэр бултадаа эбтэй эетэй ажалша бүлэ болонхой.

Совхозой малшад, механизаторнуудтай хамта түс столовын коллектив социалис мүрысөөндэ оролсожо, өөрын социалис уялгануудые абаhан байна. Гомдол, дурадхалнуудай дэбтэртэ бэшэгдэhэн столовын коллективтэ баяр баясхалан хүргэhэн олон тэмдэглэлнүүд тэдэнэрэй абаhан уялгануудаа ямараар дүүргэжэ байhыень элитээр гэршэлнэ бшуу. Энэ дэбтэртэнь нэгэшье гомдол байхагүй.

Столоводонь үдэр бүридэ 150—200 хүдэлмэришэд ерэжэ эдеэлнэ. Энэмнай хүдөөгэй столоводо үсөөн бэшэ.

Юугээрээ түс столово хүнэй дура татана гээшэб? Орожо ерэхэдэшни, столово дотор ариг сэбэр, амтатай эдеэнэй үнэрөөр анхилха. Эдеэнэй элдэб янзын зүйлнүүд бэлдэгдэнэ. Үнэ сэнгыньшье хямда. Жэшээлхэдэ, табаг рассольник, гү, али шүлэн 15 мүнгэтэ, лабшаатай, мяхатай шүлэн — 14, гарниртай котлетэ—22, хоёр бууза —22 мүнгэтэ гэхэ мэтэ. Шараhан загаhан, мяхан, болон капустатай пирожки, ватрушка ба булочка, hүн, hүтэй сай, компот ба кисель, кофе ба какао гэхэ мэтэ столоводо ходо доо байдаг.

Хүдөө ажахын машина, техникэ заhабарилжа байhан 40 гаран механизаторнууд мүнөө эндэ үдэр бүри хооллодог юм. Тэдэнэртэй хөөрэлдэбэбди. Гэрhээ холо байнабди гэжэ (эдэмнай совхозой бусад отделенинүүдhээ ерэhэн механизаторнууд юм) гомдоногүйбди. Столоводо ерэхэдэшни, халуун сай, амтатай эдеэн, ариг сэбэр угтажа байха.

Түс столовынхид Хираанай адагай дунда hургуулиин hурагшадые хангадаг юм. hургуулидань буфет хүдэлнэ. 100 гаран үхибүүд эдеэлдэг. Гадна интернадай 20 hурагшад үглөөгүүр, үдэр, үдэшэлэн столоводо хооллодог. Үдэртөө нэгэ үхибүүндэ эдеэлхын тула 70 мүнгэн үгтэдэг. Энэ мүнгэндэнь тааралдуулан, үглөөгүүр — каша, пирожок, сай, хилээмэн; үдэрынь — шүлэн, гарниртай котлетэ гү, али гуляш, кисель, үдэшэниинь — котлетэ, hүтэй сай, печени гэхэ мэтэ үгтэнэ.

Столовын эдеэн юун дээрэhээ хямда байнаб? Совхоз өөрын үнэ сэнгээр мяха, hү, овощ, хартаабха столоводо үгэдэг байна. Жэшээнь, 1 килограмм гахайн мяхан 1 түхэриг 9 мүнгэтэ, килограмм үхэрэй мяхан 1 түхэриг 20 мүнгэтэ, 1 килограмм хартаабха 10 мүнгэтэ болодог. Мүн түлишын гаргаша совхоз өөр дээрээ даажа абанхай.

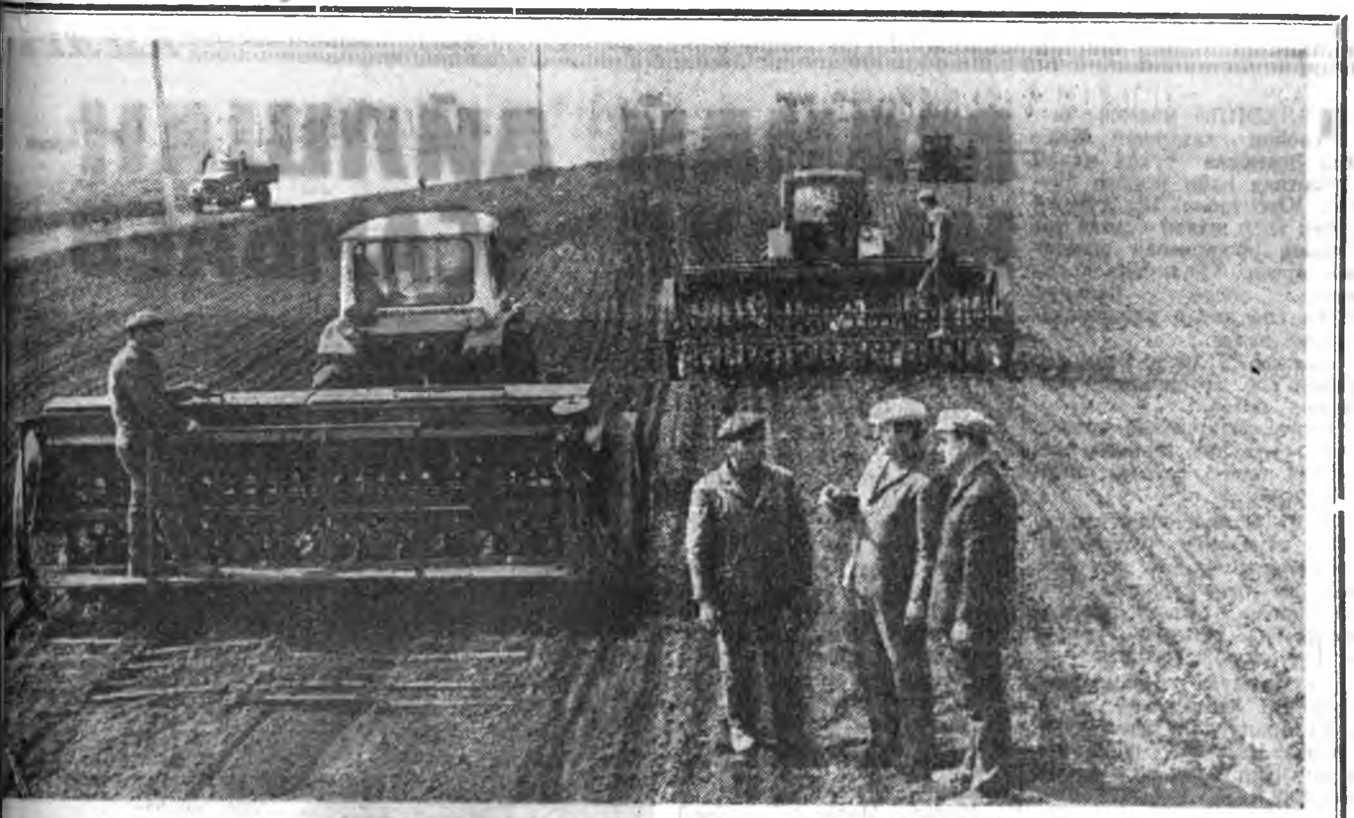
Хүдөө ажахын хүдэлмэриин халуун хаhын ерэхэдэ (хабарай тарилга, тэжээл бэлэдхэлгэ, ургаса хуряалга), столовын коллектив хээрэ — тарялан, сабшалан дээрэ хүдэлжэ байhан хүдэлмэришэдые халуун эдеэгээр хангадаг юм. Совхоз түсхай машина үгэдэг, тэдээндэ термос соо обедынь абаашажа, механизаторнуудые сэхэ ажаллажа байhан газартань эдеэлүүлнэ.

Столовын хүдэлмэридэ совхозой дирекци болон профсоюзай рабочком хододоо анхаржа, туhалжа байдаг. Хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын үедэ механизаторнуудые халуун эдеэгээр хангаха асуудал рабочкомой заседани дээрэ столовын хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар харагдажа, түсхай график табигдадаг, хэрэгтэй болохо мяха, hү столоводо үгэхэ дурадхал совхозой ... рекцидэ оруулагдадаг ... тай. Совхозой дирекци ... дэнь арсадаггүй. Тэрэ... рабочкомой ниитын хи... комисси (түрүүлэгшэнь ... Яковлев) столовын хү... рээр саг үргэлжэ hон... бодото туhаламжа ... байдаг юм.

Мүнөө Хираанай ... профсоюзай мүнгэ ... хозой дирекциин туhа... соёлой шэнэ байшан бар... байна. Тэндэнь хүдэлм... дэй столово — үдэшэн... лүүшүүлай кафе нээгд...

Хяагтын совхозой ... ришэдэй столовын хү... hайшаалтай. Совхоздо ... эдеэ хоол hайнаар эмх... нэйнь түлөө хүдөө ... бэлэдхэлэй хүдэлмэри... профсоюзай обкомой ... совхозой директор А. А. ... нов, рабочкомой түр... Г. Н. Колодин, столовые ... ша Н. А. Казакова, ах... И. И. Герасимов гэгшэд... дэлэлэй грамотаар, ... шангаар шагнаhан бай...

Л. АНЦИФЕР...

ОДЕССКЭ ОБЛАСТЬ. Хара далай шадархи үргэн уужам тала дайдада хабар ерээ. Мүнөө жэл тэрэнние Овиднопольско районой «Слава» колхозой таряашад эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ эндэхи таряашад 975 гектарһаа эрьесын 37 центнер шэниисэ. 400 гектарай га бүриһөө 50 центнер кукурузын орооһо хуряаха юм.

Мүнөө ажахыда хабарай тарилгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Механизаторнууд таатай зохид болзор соо тарилгаяа дүүргэхын түлөө оролдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой поли дээрэ тарилгын үе.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮНГЭРҺЭН ЖЭЛЭЙ ДҮНГҮҮДЭЭР...

Дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ

Республикын театрнуудай, Буряадай гүрэнэй филармониин коллективүүдэй 1972 ондо туйлаһан амжалта, хэрэгүүдые Буряадай АССР-эй Культурын министерство, соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком һаяхан хаража үзэбэ. Тиин үнгэрһэн жэлдэ эдэ коллективүүдэй хоорондо болоһон социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолоод, Буряадай Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ драмын театрай коллектив эрхим һайнаар хүдэлөө гэһэн шиидхэбэри гаргаба.

Буряад драмын театрай коллектив үнгэрһэн 1972 ондо зургаан зүжэг табяа. Тэдэнэй олонхинь харагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө һэн. Тиигээдшье театрай коллектив олзо доход оруулха түсэбөө алишье талаарнь үлүүлэн дүүргэһэн байна. Мүн үнгэрэгшэ жэлдэ энэ театрайхид Монголой Арадай Республикада айлшаар ошожо, тэндэ зүжэгүүдээ амжалтатайгаар табяа һэн. Тиихэдэ уран зохёолшо Ч. Айтматовай «Улаахан пулаадтай уляангирхамни» гэһэн зүжэгынь национальна драматургиин, СССР-эй театрай искусствын Бүхэроссин фестивалиин түгэсхалэй харалгада табигдажа, нэгэдэхи шатын дипломдо хүртэнхэй.

Республикымнай түрүү театр — Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай коллективтэ Буряадай АССР-эй Культурын министерствын, соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан туг һаяхан барюулагдаба.

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТАНУУД БАРЮУЛАГДАБА

Соёл культурын, искусствын эмхи зургаануудта аша үрэтэйгөөр хүдэлһэнэйнь түлөө СССР-эй, РСФСР-эй Культурын министерствэнүүд республикымнай соёл культурын, искусствын бүлэг хүдэлмэрилэгшэдые Хүндэлэлэй грамотануудаар, «Эрхим ажалай түлөө» гэһэн тэмдэгүүдээр һаяхан шагнаба.

СССР-эй Культурын министерствын «Эрхим ажалай түлөө» гэһэн тэмдэгтэ манай республикын зургаан хүн хүртөө. Эдэмнай хэд бэ гэхэдэ, Зэдын аймагай Доодо-Ториин соёлой ордоной директор М. Г. Ахмадулин, Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай артистка Н. Ц. Шагдарова, Буряадай соёл гэгээрэлэй училищиин багша П. В. Шапова болон бусад болоно.

СССР-эй Культурын министерствын, соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотада республикын 8 соёлшод хүртэбэ. Мүн РСФСР-эй Культурын министерствын, соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотанууд республикымнай 24 хүндэ барюулагдаа.

ЭЭЛЖЭЭТЭ КОНФЕРЕНЦИ ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Байгаали сахин хамгаалха Мухар-Шэбэрэй аймагай бүлгэмэй гурбадахи конференци үнгэргэгдөө. Бүлгэмэй советэй түрүүлэгшэ Г. М. Клочихин тоосоото элидхэл хэбэ.

Аймагай колхоз, совхозуудта байгуулагдаһан 32 эхин эмхи 1897 гэшүүдтэй. Тэдэнэр һуурин тосхонуудые, аймагай түб — Мухар-Шэбэр тосхоной гудамжа үйлсэнүүдые ногооруулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Мүн һургуулиин һурагшад энэ хэрэгтэ ниилээд ехэ хубитаяа оруулжа, аша туһатай хүдэлмэри хэнэ. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй, Шаралдайн дунда һургуулиин һурагшад зунайнгаа амаралтын үедэ модоёо отолуулһан талмайнуудта сагдуулнуудые һуулгадаг, үрэһэ абахын тулада үбэлдөө нарһанай борбоосгой суглуулдаг байха юм.

Аймагай агнууриин инспекциин хүдэлмэрилэгшэд ан гүрөөл хамгаалха талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Тэдэнэр аймсоведэй милициин таһагай хүдэлмэрилэгшэдтэй сугтаа ой тайгада гаража, шалгалта үнгэргэдэг, хулгайгаар агнуури хэгшэдые барижа, яла түлүүлдэг байна.

Ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Г. М. Клочихин байгаали хамгаалха бүлгэмэй советэй түрүүлэгшээр дахинаа һунгагдаба.

М. ЦЫРЕНОВ.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

РСФСР:

МЕДИЦИНЫН ШЭНЭ ЛАБОРАТОРИ

МУРМАНСК. Мурманска об...астной больницада «хэмэл ...өрын» лаборатори ороной ...йто эүгтэ түрүүлэн эмхидхэгдэбэ. Тэрэнэй бии болохо... убшэнтэнние холын Хойто ...рһөө бөөрэ аргалалгын Мос...дахи, Ленинградтахи түб ... асархаяа болёо.

СССР-эй Элүүрые хамгаал... министерствын клиниче... болон туршалгын хирур... эрдэм-шэнжэлэлгын ин...итудай түлөөлэгшэдэй хи...алга, туһаламжаар хэмэл ...өрын лаборатори Заполяри... эмхидхэгдээ.

КАЗАХСТАН:

ЗАЙН ГАЛААР СЭХЭ ХАНГАЛГА

АЛМА-АТА. Капчагай-Бака... гэжэ хүдөөгэй электродамжуулгын 110-дахи лини ...захстандахи Семиречидэ ...мышленна ашаглалгада ...бэ. 140 километртэ татаг...ан зайн галай энэ хүүргэ ...публикын хүдөө ажахые эр...эг ехэ районииие гүрэнэй ... энергосистемэһээ сэхэ ...гаха арга олгоо. Электродамжуулгын лини татахадаа, ...гашад элһэн губи, шу...ан хада, түргэн урасхал... Или мүрэнииие гаталха ...артай болоо.

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэ... эхинһээ хойшо бүмбэрсэг ...эйе бүһэлүүрэрнь орёомо ...ай электро-дамжуулгын ... хүсэтэй лини ашаглалгада ... Промышленна түбүүдһээ ... оршодог хоёр зуу гаран ...ы ехэ энергосистемэтэй ...охо арга олдобо.

Энэ жэлдэ республикын хү... ажахы гүрэнэй энерго...темэһээ гурба миллиардһаа ... киловатт-час гэхэ гү, ... 1970 онойхидо орходоо ... хахадаар ехэ электрын ... хүсэ абаха байна.

ЛАТВИ:

ШУХАЛА СОБЫТИ

РИГЭ. Латвиин ниислэл хо... партийна документнүүдые ...элгэ үргэлжэлһөөр. Вла...р Ильичэй дүрсэтэй шэнэ ...ет 1904 онһоо партиин ...үүн Христиан Янович ...ман гэгшэдэ баярай ор... байдалда барюулагдаба. ...5 оной сентябрьда тэрэ ... бүлэг зоригтойшуултай ...эхи түбэй түрмэдэ добтол... «Феникс» заводой саазаа...дааха болоһон хүдэлмэ...эдые сүлөөлһэн юм.

Христиан Янович үшөө ... аюултай хэрэгтэ — ...ельсингфорско банкын мүнгэ ...ээр абалгада хабаадалсаа ... Энэ даабари дүүргэжэ ...алдаа, найман жэлээр түр... хаагдаһан байгаа.

Үшөө революциин урдахи ...үүдтэ хуби заяагаа пар...тай холбоһон, «арадай ре...ционно армиин стрело... Латвида олон. Смольно, Кремль, В. И. Ленинэй байра харууһалһан, мүнөө Латвиин улаан стрелогуудай Ригэдэхи бүлэгэй соведэй түрүүлэгшэ Ян Петрович Калнынь Латвиин совет дивизиин политическэ таһагай начальник байһан, мүнөө Латвиин КП-гэй ЦК-гай дэргэдэхи партийна комиссиин түрүүлэгшэ Роберт Иванович Кисис, Перекопто добтолгодо хабаадагша, Михаил Светловой мэдээжэ болоһон «Каховка» гэжэ дуу зорюулһан Зелма Яновна Пиген ба бусад олон тэдэнэй тоодо ороно.

— Нэгэдэхи номерой партийна шэнэ биледэй революциин вождь В. И. Ленинэй нэрэ дээрэ бэшэгдэһэндэнь Латвиин коммунистнар омогорхоно,— гэжэ Ригэдэхи В. И. Ленинэй музейе даагша, түүхын эрдэмэй кандидат М. Н. Мистрис ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ. —Тиигэдэ, 1917 оной апрелиин 3-да, Ильичэй хилын саанаһаа революционно Петроградта ерэхэдэ, тэрзэндэ барюулагдаһан биледэй мүнөө үгы байһаниинь харамтай. Гэбэшье энэ билеые Латвиин суута басаган, тэрэ үедэ Выборгскэ райкомой секретарь байһан Элла-Марта Лиепань гэгшын гараар бэшэгдэһэн, тэрэнэй гар табилгатай байһан гэжэ мэдэнэбди.

В. И. Ленинние һайн мэдэхэ байһан энэ эхэнэртэ, революциин бусад ветерануудта зорюулагдаһан тусхай суглуулбари «Лиесма» хэблэл барлан гаргахань.

АЗЕРБАЙДЖАН:

КАСПИИН НЕФТЬ СОРГОЛОН ГАРАНА

БАКУ. Бакугай архипелагта үрэмдэгдэһэн хоёр нүхэнһөө нефть абтаба. Бакуһаа 60 километр урдуур, Каспиин далайн долгин соо энэ нүхэн үрэмдэгдэһэн байна.

Мастернууд Рамазан Гаджи, Фирудин Ибадов гэгшэдэй бригада 4.402 метр гүнзэгыдэ малталга хэхэдээ, графигһаа һараар урилаа.

Шэнгэн түлишэ малтан абалгаар Бакугай архипелаг республика соогоо түрүү һуурида гараа. Мүнөө эндэ 26 нүхэн малтагдажа байнхай.

КИРГИЗИ:

ГАЗАР ДООГУУР МҮРЭН МАЛТАГДАНА

ФРУНЗЕ. Киргизэй урда зүгтэ уһа урадхуулха нүхэн малтагдажа эхилбэ. Газар доогуур урдаха 3,5 метр үргэнөөр малтагдажа байһан 1.300 метр утатай энэ мүрэн Чаткайска шэлын хадые һэтэ гараад, Узбекистанай Андижанска сөөрэмые Киргизидэ баригдажа байһан Кампырабадска каналтай холбохо байна. Газар дорохи энэ мүрэнөөр час соо 126 мянган кубометр уһан урдан гараха. Эды шэнээн уһан Кугартска талын 26 мянган гектар хахалагдадаг газарые ундалуулха арга олгохо.

УЗБЕКИСТАН:

ЭРДЭМ-ШЭНЖЭЛЭЛГЫН ИНСТИТУТ — ЕРЭЭДҮЙН СТУДЕНТНЭРТЭ

ТАШКЕНТ. Узбекистанай Наукануудай академиин кибернетикын институдта Ташкентын университедэй студентнэрэй хэшээлнүүд март һарада эхилбэ. Эрдэм шэнжэлэлгын институт вуз хоёрой шэнэ харилсаа холбооной эхин энээгээр табигдаба гээшэ.

Энэ харилсаа холбооной зорилгонууд республикын академи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Ташкентын университет хоёрой хэлсээгээр тодорхойлогдоо.

— Студентнэрые һургаха хамтын программын ёһоор, гурбадахи, дүрбэдэхи курсын студентнэр недели бүхэндэ институдта ерэжэ, хүдэлмэриин дүүрэн үдэрэй турша соо институдта һураха юм, — гэжэ кибернетикын институдай эрдэмтэ секретарь Н. А. Муминов ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэбэ.— Дүрбэн час соо лекци шагнаад, студент бүхэн шэлэн абаһан темээрээ эрдэмтын хүтэлбэри доро хүдэлдэг байна.

Хоёр жэлэй турша соо студентнэр кибернетикын талаар шэнэ туйлалтануудтай, тоолон тодорхойлолгын элдэб машинануудтай танилсаха юм. Арадай ажахын шиидхэгдээгүй асуудалнуудые зүбшэдэг, шухала зорилгонуудые шиидхэдэг шэнжэлэлгын институдта эрдэм шудалха байһаниинь шухала. Нигэжэ залуу хүбүүд, басагад эрдэм-шэнжэлэлгын ажалда хабаадуулагдаха байна.

Институт вуз хоёрой шэнэ харилсаа холбоон ерээдүйн мэргэжэлтэдэй һуралсалда һайнаар нүлөөлхэ бшуу. Студентнэр шэнжэлэлгын ба практическа ажал ябуулгада һайн бэлэдхэл абаха аргатай болохо. Тиихэдэ вуз болон шэнжэлэлгын институт хүмүүжэлэйнгээ бэлиг шадабарида сэгнэлтэ үгэхэ аргатай.

(ТАСС-ай корр.).

ДУШАНБЕ. Тон һонирхолтой монокристаллнууд Таджигай ССР-эй Наукануудай академиин С. У. Умаровай нэрэмжэтэ физико-техническэ институдай полупроводнигуудай физикын лабораторидо бии болгогдобо. Эндэхи эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд таллий-теллур, селениндий болон теллур-сурьма гэгшэдые хамтаруулан, иимэ монокристаллнуудые абаһан байна. Тэдэнэр элдэб приборнуудта хэрэглэгдэдэг болонхой.

Мүнөө үедэ институдай эрдэмтэд нимэрхүү монокристаллнуудые, ондоошье элементнүүдые хамтаруулан абадаг болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ. институдай хүдэлмэришэд монокристаллнуудые бии болгохо шэнэ арга зүбшэн хэлсэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН ГААНАҺАА

НЬЮ-ЙОРК

СССР-эй ТУГ ДОРО

ТАСС

СССР-эй гүрэнэй тугтай корабль совет-американ харилсаанай түүхэдэ түрүүшынхеэ США-гай Агуу нуурнууд худар оробо. «Закарпатье» гэжэ ашаанай судна Дээдэ нуурай эрьедэхи Дулут (Миннесота штат) гэдэг порт руу тамаржа ябана.

Агуу нуурнуудта судноар ябалгын захиргаанай мэдээсэһэнэй ёһоор. Дулут ба Сьюпириор (Висконсин штат) портнуудһаа ашаа тээжэ гарахаяа 50 тухай совет судна ойрын хоёр һарын турша соо йишэ ерэхэ байна.

БЕЛГРАД

Совет орон тухай выставкэ

ТАСС

Югославиин Любляна хотодо нээгдэһэн выставкэ «Советскэ Союзай соёлой түүхын хүшөөнүүд» гэжэ нэрлэгдэнэ.

СССР-эй, СФРЮ-гэй аяншалгын эмхинүүдэй хоорондохи харилсаа холбоон, совет-югослав харилсан туһалалсалга амжалтатайгаар хүгжэжэ байна гээд выставкэ нээлгэдэ зорюулагдаһан пресс-конференци дээрэ тэмдэглэгдээ.

Советскэ Союз соогуур аяншалхые хүсэһэн югослав граждананууд энэ выставкэ хаража ехэтэ һонирхоһон байна.

БРАТИСЛАВА

Братиславын сүлөөлэгдэһөөр 28 жэлэй ой

ТАСС

Немец-фашис булимтарагшадһаа Братиславые Совет Армиин сүлөөлһөөр 28 жэлэй ойе Чехословакиин олониитэ баяр жабхалантайгаар тэмдэглэбэ.

Эдэ жэлнүүдтэ түс хото танигдашагүй болоторoo хүгжэн һалбараа. Мүнөө Братислава ЧССР-эй промышленна, соёлой, эрдэмэй ехэ гуламта болонхой. 320 мянган хүн гэхэ гү, али 28 жэлэй урда тээхидэ орходоо хоёр дахиһаа үлүү олон зон Дунай мүрэнэй эрье дээрэхи хотодо ажаһууна. Хүн зонойнгоо тоогоор Чехословакида 3-дахи һуурида гараа.

Братиславын партийна, гүрэнэй ба ниитын эмхинүүд энэ хотые сүлөөлхын түлөө байлдаануудай үедэ баатарай үхэлөөр унаһан совет сэрэгшэдэй хүдөөлүүлэгдэһэн Славин хүүр дээрэ веногуудые табиба.

БОНН

Хуулиин проект һайшаагдаа

ТАСС

ГДР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури тухай договор эсэслэн баталха хуулиин проектые Германиин бундестагай дотоодын харилсаанай комисси һайшааба.

УЛААН-БААТАР

УЛААН-БААТАРТА ЭРДЭМТЭДЭЙ СУГЛААН БОЛОХОНЬ

ТАСС

«Түбэй Азиин хүгжэлтэдэ нүүдэл байдалтай арадуудай дүүргэхэ үүргэ» — гэһэн темээр эрдэмтэдэй уласхоорондын суглаан май һарын эхеэр Улаан-Баатарта үнгэргэгдэхэ. Эрдэм ухаанай энэ конференциие ЮНЕСКО зарлахань. МНР-эй Наукануудай академи, Түбэй Азиие шэнжэлхэ Монголой комисси суглаа эмхидхэхэ.

Түбэй Азиин хүгжэлтые шэнжэлхэ комисси зургаан жэлэй урда тээ ЮНЕСКО-гой дэргэдэ байгуулагдааһэн гээд МНР-эй Наукануудай академиин түүхын институдай хүтэлбэрилэгшэ, академик Ш. Нацагдорж ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэбэ. Афганистан, Инди, Иран, Монгол, Пакистан, Советскэ Союз тэрэнэй гэшүүд болоо.

Зарлагдахаяа байһан суглаанай программа үргэн ехэ юм гээд эрдэмтэ тэмдэглээ.

Эртэ урда сагһаа хойшо XIII зуун жэлэй дүүрэтэр Түбэй Азиин арадуудай социально-ниитын хүгжэлтын талаар хэгдэһэн шэнжэлгэнүүд эндэ зүбшэлэгдэхэ. Дэлхэйн энэ райондохи арадуудай байдалай элдэб һалбаринуудаар туйлагдаһан амжалтанууд, урдань нүүдэл байдалтай байһан арадуудай социалис шэнэ общество байгуулжа байһаниинь элидхэлнүүд дотор харуулагдаха. Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай элитэ ехэ эрдэмтэд, шэнжэлэгшэд, капиталис ба хүгжэжэ байгаа оронуудай эрдэм ухаанай эмхинүүдэй түлөөлэгшэд хабаадаха.

ВЬЕТНАМАЙ АСУУДАЛААР БАТАЛАГДАҺАН ХЭЛСЭЭЕ ХЭЛБЭРИШЭГҮЙ БЭЕЛҮҮЛХЭ

Вьетнамдахи дай болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээнэй баталагдаһанһаа хойшо хоёр һара үлүүтэй саг үнгэрбэ. Энэ документын хэр бэелүүлэгдэхые анхаралтайгаар адаглажа байгаа дэлхэйн олониитэ зарим тэды амжалтануудай туйлагдажа байһые тэмдэглэнэ.

«Американ зэбсэгтэ хүсэнүүд һүүлэй 12 жэлэй турша соо түрүүшынхеэ Вьетнамда үгы болобо» гэжэ һаяхан Вашингтондо соносхогдоо. «Вьетнамай хоёр зоно дохи хуурай газарай, агаарай, далайн зэбсэгтэ хүсэнүүдэйнтээ сэрэгэй ябуулгануудые США болюулаа», «США-гай сэрэгүүд ба тэдэнэй союзнигууд Урда Вьетнамһаа гаража ошоо» гээд Ханойн «Нян зан» газетэ бэшэнэ. Плендэ абтаһан сэрэгшэдээ хоёр тала андалдан абалсажа дүүргээ. ДРВ-гэй гол мүрэнүүдтэ, портнуудта, уһан замуудта табиһан минэнүүдээ США хуряан абажа байна. Хиналта, шалгалта хэхэ сэрэгэй хамтын комиссинуудай, уласхоорондын комиссиин хэрэгүүд мэдээжэ ааб даа.

ДРВ-гэй правительство, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительство мэдүүлгэнүүдые тунхаглуулхадаа, Вьетнамай асуудалаар Париждахи хэлсээнэй дүүргэлтын дүнгүүдые согсолһон байна. Хэлсээ бэелүүлгэдэ һаад тойбо татажа байһан ябадал усадхаха шухала гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

Урда Вьетнамда дайн үшөөл зогсоогдоогүй байһаар гээд ДРВ-гэй правительство, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительство тэмдэглэнэ. РЮВ-эй ВРП-гэй мэдэлдэ байһан районуудта эсэргүү сэрэгэй ябуулгануудаа сайгон захиргаан үргэлжэлүүлһээр.

«Холбоото Штадууд Вьетнамһаа гаража ошобошье, Вьетнамай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсалгаяа үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй байһаар. Сайгон захиргаае бэхижүүлхэ түсэбөө бэелүүлхые хүсэнэ».

Париждахи хэлсээе хэлбэришэгүй бэелүүлхэ гэдэг вьетнам арадай эрилтые түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэн дэмжэнэ.

«Вьетнамдахи байдалай хүгжэлтын хойноһоо Советскэ Союз анхаралтайгаар адаглана, Париждахи хэлсээе хэлбэришэгүй бэелүүлгэдэ али бүхы нүлөө үзүүлхээр бэлэн», — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный һаяхан мэдүүлээ.

С. АФОНИН,
ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.

ХАНОЙ

ДРВ-гэй МИД-эй түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ТАСС

Вьетнамай Демократическа Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ мэдүүлгэ тунхаглуулхадаа. Лаосто амгалан байдал һэргээхэ ба национальна эблэрэлгэ туйлаха тухай хэлсээе бүдүүлигээр эбдэжэ байһан США-гай, вьентьян захиргаанай харата ябуулгануудые эрид буруушааба.

Сүлөөлэгдэһэн районуудта харшаар вьентьян талын сэрэгүүд харата ябуулгануудые үүдхэһэн, бомбодоһон, тагнуулай ниидэлгэнүүдые хэһэн байна. Тиихэдэнь Таиландын регулярна батальонууд тэдэндэ туһалһан байгаа гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Лаосой асуудалаар абаһан уялгаяа хэлбэришэгүй бэелүүлхэ эрилтэ ДРВ-гэй МИД табиба. Тодорхой асуудалнуудые шиидхэхын, дай дары зогсоохын, национальна эблэрэлгэ туйлахын тула вьентьян тала Лаосой патриотическа хүсэнүүдтэй хөөрэлдөөнүүдые хэхэ ёһотой гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

ПАРИЖ

РЮВ-эй ВРП-гэй делегациин түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ТАСС

Париждахи хэлсээе эбдэдэг сайгон захиргаае США дэмжэнэ, сайгон правительствада сэрэгэй туһа хүргэхөөр найдуулна, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительство ба ДРВ-е худал хуурмагаар гэмнэнэ, Камбоджые бомбодолгоёо үргэдхэнэ гээд Париж шадарай Сель-Сен-Клу гэжэ багахан хотодо Урда Вьетнамай хоёр талын хоорондо үнгэргэгдэжэ байгаа зүбшэлэлтын хөөрэлдөөнүүдтэ хабаададаг РЮВ-эй ВРП-гэй делегациин түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

Вьетнамай асуудалаар Париждахи хэлсээе хэлбэришэгүй бэелүүлжэ, тэрэнэй эрилтэнүүдые нүгөө талын наринаар сахихынь түлөө Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительство тэмсэхэ байха гээд делегациин түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ.

ДЕЛИ

ИНДИДЭ ТҮРҮҮШЫН КОЛХОЗ ЭМХИДХЭГДЭБЭ

ТАСС

Индидэхи түрүүшын колхоз Урда Индиин Керала штадта эмхидхэгдэбэ. Ахамад министр-коммунист А. Менон түрүүтэй штадай правительствын хабаадалгатайгаар энэ колхоз эмхидхэгдэһэн байна. Шэнэ эрхэ байдалда хүдөө ажахын продукци ехээр үйлэдбэрилхэ үргэн арга боломжын бии байһые харуулхын тула Советскэ Союзай дүй дүршэл хэрэглэн, эндэхи правительство иимэ алхам хээ.

Хүдөө ажахыда үндэһэн хубилалтануудые хэхын, хүдөө ажахын үйлэдбэри эмхидхэхэ шэнэ гуримай бүлюу байһые элирхэйлэн харуулхын тула штадай правительство иимэ үүсхэл гаргаа гээд А. Менон колхозые нээлгын баяр ёһолол дээрэ тэмдэглээ.

Хамтын шэнэ ажахы Эрнакулам райондохи 523 гектар газарые эзэлнэ. Тус ажахы эмхидхэхын тула штадай правительство 500 мянган рупий һомолһон байна. Индиин түрүүшын колхозой гэшүүд боложо ороһон 250 бүлэ бригаданууд, звенонуудта хубааран, кокосово һамар, имбирь, перец гэхэ мэтэ ургамал тарихаар хараална.

Бригадануудай хүтэлбэрилэгшэд колхозой захиргаанай зүблэл байгуулаа. Тэрэнь хоёр долоон хоногой турша соо бүтээхэ даабари звено бүхэндэ үгэнэ. Ажахын бүхы гэшүүдтэ хабаатай шиидхэбэринүүд хамтын суглаан дээрэ абтадаг.

Колхоздо ажалладаг эрэшүүл, эхэнэрнүүд 7 хоногой турша соо 25 рупиһаа бага бэшэ салин абаха байна.

Штадай правительство колхозой гэшүүдтэ гэр байра үгөө, харгы татажа, электродамжуулгын лини, уһаар хангаха түхеэрэлгэ барижа байнхай.

Мүнөө Керала штадай бусад 11 райондо хамтын иимэ ажахынуудые эмхидхэн байгуулха түсэб зохёохоор хараална.

АДЕН

Партизануудай добтолгонууд

ТАСС

Дофарай элдэб районуудтахи сэрэгэй бэхилэлгэнүүдтэ, хүлһэншэдэй отрядуудта Оманай ба Персидскэ тохойн Сүлөөлэлгын арадай фронтын патриодууд добтолжо үргэлжэлһөөр. Фронтын эндэ тунхаглагдаһан сэрэгэй мэдээсэл дотор хэлэгдэһэнэй ёһоор, март һарын гурбадахи долоон хоногой турша соо партизанууд дайсанай 30 гаран солдат, офицерые хүлһөөнь буулгаһан, шархатааһан, сэрэгэй 19 бэхилэлгэ эзэмдэжэ абаһан байна. Февраль һарын турша соо патриодууд хүлһэнэй сэрэгшэдэй 180 солдат, офицерые хүлһөөнь буулгаа, дайсанай 56 бэхилэлгэ, 1 транспортер, 1 ашаанай машина һандаагаа. 720 минэ, сэрэгэй бусад хэрэгсэлнүүдые буляан абаа гээд «Июниин 9» газетэ бэшэнэ.

ПАРИЖ

Франциин Национальна суглаанһаа

ТАСС

Франциин Национальна суглаан хүтэлбэрилхы зургаануудые һунгаба.

Коммунист-депутат Леон Фейкс Национальна суглаанай түрүүлэгшын орлогшоор һунгагдаа. Түрүүлэгшын зургаан орлогшын дунда хоёр социалист-депутат бии.

Национальна суглаанай 12 секретариин дунда 3 коммунист- депутат, зүүнэй радикалнуудай хүдэлөөнэй түлөөлэгшэ бии.

Национальна суглаанай хүтэлбэрилхы зургаануудта зүүнэй үзэлтэй партинуудай түлөөлэгшэдэй олоорoo ороһон ушар март һарада үнгэргэгдэһэн парламентын һунгалтын үеэр тэдэнэй ехэ амжалта туйлаһыень элирхэйлнэ гээд шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

НЬЮ-ЙОРК

Э. Ричардсонэй мэдүүлгэ

ТАСС

Хоёр миллион үлүүтэй хүнһөө бүридэһэн армияа хороохые США хараалнагүй гээд США-гай обороной министр Э. Ричардсон американ конгрессэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэрэгүүдые даадаг түлөөлэгшэдэй палатын комисси дээрэ мэдүүлээ.

Арадай нэгэдэлэй правительствын засагаа барижа байһан сагта Чилидэ барилгын материалнуудай дутамаг дээрэһээ хэды хүшэр хүндэ байдалай тохёолдоошье һаань, орон дотор 70 мянга шахуу гэр байра ашаглалгада үгтэһэн байна. Мүнөө үедэ Кильпуэдэ ехэ панельнэ гэр байра барилгын завод бодхоогдожо байнхай. Тэрэнэй түхеэрэлгэнүүдынь Советскэ Союзһаа асарагдаа. Эндэ СССР-һээ эльгээгдэһэн 24 мэргэжэлтэд Чилиин хүдэлмэришэдтэй хамта ажалладаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кильпуэдэ газарай хүдэлхэдэ һандарсагүй гэрнүүдэй проектнүүд зохёогдоно. Совет инженер Виктор Воронец, тэрэнэй нүхэр Чилиин инженер Карлос Поблете гэгшэд проект зохёожо байна.

АДН—ТАСС-ай фото.

Шэнэ шүлэгүүдһээ — *Галина РАДНАЕВА*

ҺҮНИИН НИИДЭЛГЭ

Һүниин тэнгээр хэһэг
тэнгэри
Эхэ газартам айлшалаа
хаяа.
Һуняан эбһээлээд,
айлшан тэнгэри
Эртүүр мордохоёо
түхеэрнэ хаяа.
Дээрэһээм намайе мүшэд
шэртэжэ,
Дороһоом баһал мүшэд
дуудана.
Үүрэй толон харанхые
һүлэжэ,
Үдхэн манан мүшэдые
төөрюулнэ.

КАВКАЗ

Дабхаряа гүнзэгы
уршалаа болоод,
Зуугаад жэлнүүд
шарайдаш һажана:
Зүрхэ шатаама
түүхээ хөөрөөд,
Тойроод хэрэмүүдэй
үлэгдэл шоройно.
Үеһөө үедэ зоболонгоо
хабшаад,
Шэрүүн шарайш намайе
жэрхүүлнэ.
Үнгэрһэн сагай сууряан
болоод,
Шарха бүхэншни
сэдьхэлым хүндөөнэ.

ШУЛУУН ХҮШӨӨНҮҮД

Хэдэн зуугаад жэлэй
Нюуса таабарн
хүүрнүүд гү?
Хёмороото үлэсхэлэн
сагай
Нүгэл, буянгай
зоболонтууд гү?
Хүнэй һүүдэр болоод,
Шулуун хүшөөнүүд
шоройно.
Хэнэйшьеб нэрэ
мүнхэлөөд,
Шулуун бэшэгүүд
хөөрэнэ.
Хэнэй хүбүүн бэ?
Хамаагүй,
Хүн солодонь
һүгэдэнэб.
Соробхилмо гоё
хэрэгүүдынь
Сагай эрьесээр
хүлисэнэб.

ХҮЛЭГ

Хүлэгэй хурданшье
будэрдэг һэмнай,
Хүнэй үришье будэржэ
болооб.
Хүлэг морин һүлдэм
һэмнай.
Хонхынь жэнгирээгээр
абарагдажашье болооб.
Хүлэг морим хойноһоом
хатаржа,
Туруунайнь табараа
холодо дуудана.
Харида будэрхэдэм, газар
заадажа,
Төөрихэдэм гэнтэ
хажууһаам инсагаална.

***

Хуби заяамни мэхэлээд
намайе,
Харюутүй дураар
гасаалхань гү?
Хүүхэн хаһамни орхёод
намайе,
Хүртэшэгүй дуранда
атаархуулхань гү?
—Нютагай хүбүүн
алта,—гээд,
Эмгэйм захяа үнэн
байһан,
—Наһаараа жаргалтай
ябагты,—гээд,
Эхым табиһан юрөөл
хүсэлдэһэй.

Москва хото.

ТОЛИ

ЗОХЁОЛНУУД ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭБЭ

1.

Долоон хоногой среда бүхэндэ Буряадай Уран зохёолшодой холбоондо ямар нэгэн шэнэ зохёол зүбшэн хэлсэлгэ гү, али уулзалга болодог.

Һүүлэй хоёр долоон хоногой средануудта залуу уран зохёолшо Владимир Митыпов Бахааминай аймагай Санагын дунда һургуулиин буряад хэлэ, литературын багша Бадма Шойдоков хоёрой зохёолнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Залуу уран зохёолшо Владимир Митыпов «Ступени совершенства», «Зелёное безумие земли», «Приход больших обезьян» гэһэн научно-фантастическа туужануудые бэшэһэн юм. Тэрэ туужануудынь нэгэ ном болгогдон, Буряадай номой хэблэлээр гаргагдаа һэн.

Мүнөө залуу уран зохёолшо «Долина бессмертников» гэһэн туужа бэшэжэ дүүргээ. Энэ туужынь үйлэ хэрэгүүд манай эрын урда тээ хоёр мянган жэлэй саана Байгал далайн эрье шадар болоно.

Шэнэ зохёолой һайн, муу талануудые олон нүхэд тэмдэглэлээ. Уран зохёолшод И. Калашников, Н. Дамдинов, Ц. Галанов, Ю. Игумнов болон бусад үгэ хэлэжэ, залуу прозаигай зохёол дээрээ үшөө һайнаар хүдэлжэ, түгэс, гүнзэгы удхатай туужа болгохыень дурадхаба.

2.

Санагын дунда һургуулиин буряад хэлэ, литературын багша Бадма Шойдоков хүүгэдтэ зорюулһан рассказуудые бэшэжэ эхилһээр үнинэй юм.

Санага нютагай баатар хүбүүн, «Алдар соло» орденуудай кавалер Бато Дамчеев тухай «Дархан соло» гэһэн туужа бэшэжэ, Буряадай номой хэблэлээр гаргуулаа һэн. Һаяхан нүхэр Шойдоков «Санага» гэһэн роман бэшэжэ дүүргэбэ.

Энэ шэнэ зохёол соонь мүнөө үеын хүдөө нютагай байдал харуулагдана.

«Санага» гэһэн зохёолые зүбшэн хэлсэлгэ дээрэ хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат В. Махатов, уран зохёолшод Ч. Цыдендамбаев, Ц. Галсанов, Ц. Жимбиев, Ц. Галанов, Вл. Намсараев болон бусад үгэ хэлээ.

Б. Шойдоковой зохёол хэлэнэйнгээ талаар дутагдалтай гэжэ тэмдэглэгдээ. Мүн зохёол соохи зарим образууд бүдэхи, олон талаһаа харуулагдаагүй гэжэ үгэ хэлэгшэд мэдүүлээ. «Санага» гэһэн зохёолые үшөө һайса заһаад, байгша оной дүүрэтэр прозын секциин зүблөөн дээрэ үшөө дахин хаража үзэмөөр гэжэ дурадхагдаа.

Манай корр.

БУЛГАНАЙ ОРОНДО ШАНДАГАН

(Үнэн болоһон ушар)

Нэгэтэ үглөөгүүр отогһоо гараад, холошье ошоодүй ябатарни, булганай бутарма шэнэхэн мүр дайралдаба. Янгар нохоймни тэрэ мүр мүшхөөд, түргэн үгы болошобо. «Энэ булганшье манай болохонь» гэжэ бодоод, нохойнгоо булга модолуулаад хусахыень шагнаархаһаар, хойноһоонь яаралгүйгөөр, тамхяа бааюулһаар дабхибаб. Гэбэшье нохоймни уданшьегүй шандага зуугаад бусажа ерэбэ. «Үгы, булганай мүрөөр ошоо һэмнай» гэжэ гайхаад, мүрөөрнь ошожо харахадам, иимэ юумэн элирбэ. Булганай шандага бараад эдижэ байтар, нэгэ шубуун булгые абаад ябашаһан, саһан дээрэ далиин сараа байба. Булган харсагын хүнэһэн болож, Янгар бидэ хоёр булганай орондо шандагатай үлэбэбди.

Д. ДАМБАЕВ,
Хоринн ГПХ-гай штатна ангуушан.

Гунга ЧИМИТОВ — БАСНИ

ХЭБРЭГ ЖАРГАЛ

Үе наһаараа ямар бэ
даа эмхиин
Үүдэн тушаа ажалтай
Нэгэ урин абгайхан
(Нэрлээдш эндэ
яахамнайб)
Зохид сагынь тудаа юм
гү, али
Зол жаргалынь ерээ
юм гү —
Хараа бараатай нэгэ
ноёндо
Хадамда гараба һэн ха.
Үйлэ хубимни одоол
зохирбо,
Үнэнтэ нүхэрни одоол
тодорбо,
Үндэр дээрэ одоол
гарабаб гэжэ
Үнөөхи Абгайхан зосоогоо
бодобо.
Үниинһөө хойшо суг
хүдэлдэг
Үетэнөө мэндэшэлхээ
болибо.
Үүдэн багтахн тушаалаа
голобо.
Үбгэнэйнгөө гэртэ байдаг
болобо.
Энэ Абгайханай гаража
ошоходо,
Эмхи зургаан хохирхо
бэшэ даа—
Орондонь тэрэл үдэртөө
Ондоо эхэнэр
Ороо бээз даа.
Балай үниш болонгүй
Баһал тэрэ эмхинигээ
Үүдэн тушаа ажалда
Үнөөхи Абгайхан
харагдаа һэн.
Мэдэхэ, таниха хүнүүдээ
Мэндэшэлхэнь дуулдаа
һэн.

Хүнэй байдалда юуншье
ушардаг,
Хүлеэгдээгүй жаргал
тудадаг —
Хүхиһэнэй,
дээрэлхэһэнэйл
хэрэггүй!
Хэзээб даа, тэрэ
жаргалшни
Хэлтыжэш магад,
жаалдамаршни,
Хэншье һаа, тэрэнээл
ойлгогты!

ТААБАРИНУУД

Далитай аад, ниидэдэггүй,
Хүлгүй аад, хүсэгдэдэггүй,
Газар дээгүүр ябадаггүй,
Уһан сооһоо гарадаггүй.
(Загаһан).

Модон хорёотой
Мэльгүүн поли.
Хэбрэг бэетэй
Нимгэн поли.
Халуу гаргадаггүй,
Хүйтэ оруулдаггүй.
(Сонхо).

Ябахадаал хүл дээрээб.
Байгаал һаа, унашанаб.
(Велосипед).

Уран Араалзай урьха зүүгээ,
Уймар Балаахай урьхадань
орёолдоо.
(Абаахай, батаганаан).

Эдихэ юумэеэ
Эбдэжэ олодог,
Эрьюу болотороо
Тоншожо олодог.
(Тоншуул).

Адуу малай долёосо,
Ан гүрөөлэй долёосо.
(Хужар).

Үдэртөө үхэһэн унтаана,
Һүниндөө һүрөөтэй арьяатан.
(Мин).

Холбоо хоёр ёлоохой,
Холо ойрын солоохой
Хамар дээгүүр зайдалан
унаа,
Хүлөө шэхэн дээгүүр жнитгээ.
(Нюдэнэй шэл).

Б. НАМСАРАЙН
суглуулбариһаа.

АЯЛГА

МАНАЙ АЙЛШАН — МАХМУД ЭСАМБАЕВ

Дэлхэйдэ мэдээжэ болоһон хатаршан Махмуд Эсамбаев тухай манай уншагшад һайн мэдэхэ ёһотой. Юуб гэбэл, энэ хүмнай арбан хоёр жэлэй саада тээ Буряад орондомнай айлшалан ерээд, Улаан-Үдэ хотымнай оперо, баледэй театр соо хатар наадаяа харуулаа бэлэй...

Һаяхан Махмуд Эсамбаев Улаан-Үдэ хотодомнай айлшалжа ерэбэ.

Суута хатаршанай ерэхын бүри урда тээ тэрэнэй концертдэ билет олохын аргагүй байба...

П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертын зал соо хүн зон багтажа ядан сугларба. Шара торгон хүшэгэ аалихан нээгдэжэ, шэхэндэ урихан эхэнэр хоолой дуулдана:

— Махмуд Эсамбаевай концерт эхилхэмнай. «Дэлхэйн арадуудай хатарнууд». Чечено-Ингушай филармониин артистнууд эндэ хабаадалсана.

Һүүлдэнь тэрэл хоолой намдууханаар саашань үргэлжэлүүлнэ:

— Махмуд Эсамбаев хаанашье, уужам дэлгэр Эхэ орон соогууураашье, хилын саагуурашье ябахадаа, түрэл Чечено-Ингуш тухайгаа хатар-домогые концертынгээ программада заатагүй оруулдаг юм.

...Үүрэй толоной бадаржа эхилхэлээр, хадын ороной заахан хүнжэлһөө һуга харайн бодожо, үглөөнэй нара угтахаяа газаа гүйжэ гарадаг юм. Нэгэтэ һүни эхэнь хүбүүгээ һэрюулээд, тэрэнээ субаар орёобо. Бүхы гэр бүлэнь холын замда мордобо. «Хайшаа ошохомнайб?» — «Дуугай яба, хүбүүмни, хожом ехэ болоходоо, хадын зоной хуули, занал мэдэхэш даа».

Хариин газарта гэр бүлэнь олон жэл ажаһууба. Хүдэр бэетэй, томо болоһон хүбүүн багадань болоһон ушар тухай мэдэжэ абана. Эсэгэнь агнуурида ябатараа, ойлгомторгүйгөөр хүршэеэ алажархёо. Шуһата үһөөгэй болохо байһые мэдэһэн гэртэхиниинь нютагһаа гаража ошоо. Эдир хүбүүн түрэһэн нютагтаа нэгэтэ ерэнэ. Хадануудаар хүреэлэгдэһэн түрэл аул-һууринаа һарын сагаанда харана. Үни хада болоһон ушарые, бүхы гомдол, гунигаа мартамаар. Зүгөөр түрэл нютагаа мартажа хэзээдэшье болохогүй.

...Һарын шэнгэхэн туяа сценэ дээрэ адхарна. Гармониин зөөлэхэн абяан, Кавказай гунигтай аялга холоһоо дуулдана. Хара суба үмдэһэн эдир хүбүүн түрэл аулайнгаа гудамжада зогсоно. Эхэ газараа гараараа һабардан таалана. Нютагтаа бусаһан хүбүүнэй баяр ехэ. Түрэл арадайнгаа һалхин мэтэ хурдан хатар соо тэрэнэй габшагай бэе эршэгыдэнэ. Шуһан халаа! Гоё даа! Теэд... Шуһата үһөө! Тэрээн тухай бодол толгой өөдэнь зуралзаба. Кинжал хутагаяа һуга татан абана. Үгы даа! Шуһа адхаһанай хэрэггүй. Хурса зэбсэгынь гар сооһоонь унажа, газарта шаагдашана. Хүбүүндэ үхэл аймшагтай бэшэ. Түрэл нютагынь тэрээндэ юунһээшье, ами наһанһааньшье үнэтэй.

Игэжэ Махмуд Эсамбаев чечено-ингуш хатар-домогоороо концертээ эхилбэ...

Махмуд Эсамбаев хатаржа эхилһээр үнинэй юм. Үшөө дүрбэ наһатай ябахадаа, лезгин хатар тэрэнэй гүйсэдхэхэдэ, ехэшүүл гайхалсан:

— Холол ошохо хүбүүн даа, — гэжэ хэлсэдэг байһан.

Бэрхэ хатаршан болохо гээшэмнай ехэл хүшэр лаб даа.

Олон жэлэй туршада Эсамбаев оролдоо. Түрүүшээр урагшагүйдөө. Нэгэтэ суута испан хатарша эхэнэр Маритта Альберинго гэгшэтэй тэрэ уулзаа һэн. Энэ уулзалга залуу хатаршанай хуби заяанда ехэ удха шанартай байгаа. Юуб гэхэдэ, Маритта Альберинго испан хатарай орёо нюусануудые Эсамбаевта ойлгуулжа, заажа үгөө ха юм.

— Дуулана гүт? Гайхамшаг Испан ороной ирагуу аялга зэдэлнэ. Тэндэ холо айхабтар омог арад зон ажаһууна. Тэрэнэй хатарнууд эрхэ сүлөөдэ эрмэлзэһэн нугаршагүй зоригоор, галта мэдэрэлээр бадаранхай. Энэ омог арад эрхэ сүлөөгөө, зол жаргалаа заатагүй гартаа абаха,—гэжэ концертые хүтэлэгшэ бидэндэ дуулгана.

...Эрэлхэг зүрхэтэй, габшагай хүдэр бэетэй испан хүбүүн сценэ дээрэ хатарна. Тэрэ доошоо харанхай. Тиибэшье тэрэнэй бүхы һанал бодолынь, хүсэл зоригынь арад зонойнгоо эрхэ сүлөө, зол жаргалда зорюулагданхай гээшэ ха. Тэрэнэй хүлнүүд огсом хүгжэм доро абьяастайгаар тоборно...

Махмуд Эсамбаев дэлхэйн олон гүрэнүүдээр аяншалһан. Бразилида ябахадаа, эндэхи арад зоной «Макумба» гэһэн хатарые шудалжа, тэрэнээ удангүй тэндээ гүйсэдхэһэн юм.

Холын СССР ороной, танигдаагүй хүнэй түрэл хатарыень гайхамшаг бэрхээр гүйсэдхэхэдэнь, бразилецууд нэрьемэ альга ташалгаар угтажа, гар дээрээ үргөөд, гудамжаар ябаһан гэхэ. Ялас гэһэн бэлигтэй хатаршанда тэндэхи хүн зон пантерын арһаар оёһон, «Макумба» хатарай тусхай хубсаһа бэлэглээ һэн.

Хаанашье, США-да, Мексикэдэ, Африкада ябахадаа, тэндэхи арадуудай хатарнуудые Махмуд Эсамбаев уран гоёор гүйсэдхэдэг байна. Тэрэнэй хатарые хаража баясаһан Долорес Ибаррури игэжэ хэлээ гэдэг: «Махмуд, ши ёһотойл испанец байнаш!». Энээнһээ ехэ магтаал хаана байха бэлэй.

— Гималайн үндэр шэлэнүүдэй саана гайхамшагта Энэдхэг орон байдаг. Эртэ урдын уран һайхан соёл культура тэндэ бии. Энэдхэг хатар дэлхэйдэ мэдээжэ. Хатарай дүрбэн һургуули тэндэ тоологдодог. Катакх, Катакх-хали, Манипури, Бхарат-Натьям. Эгээл орёо хүндэнь — Бхарат-Натьям. Тэрэнэй нэгэ хатар — Алтан бурхан тухай хатар-домог.

Махмуд Эсамбаев тэрэ хатарые гүйсэдхэбэ.

...Гандажа хаташаһан сүл губида наран гарана. Тойроод хооһон. Алтан бурхан Тэнгэри өөдэ гараа һарбайжа, шииг нойто, аадар бороо оруулхыень гуйна. Бороошье ороно. Модоной набшаһад задаржа, сэсэгүүд һалбаржа, шубуудшье жэргэжэ эхилнэ. Теэд бороо ходо орохогүй. Гол мүрэнүүдые эльгээхыень Тэнгэриие Алтан бурхан гуйна. Ганга мүрэн урдажа эхилнэ. Ганга мүрэн дошхон. Һалхи шуурган эшхэрнэ, шэрүүн долгид эбхэрнэ. Тиибэшье, мүрэн номгоржо, һабадаа ороно. Һанаагаа амарһан Алтан бурхан нойрсохоёо аалихаар доошоо болон һууна...

Энэдхэг хүгжэмэй һүртэ дали дээрэ бидэнэр хэдэн минутын туршада ниидэжэ, галта мэдэрэлээр гүйсэдхэгдэһэн хатарай абьяаста абтанабди.

Энэдхэг хатарые һайн гүйсэдхэдэг болохын тула олон жэлдэ бэеэ һургаха хэрэгтэй юм. Харин Махмуд Эсамбаев «Алтан бурхан тухай хатар-домогые» арбан һарын туршада хатаржа һураа гэдэг.

Дэлхэйн арадуудай хэды олон хатарые Эсамбаев гүйсэдхэнэ гээшэб! Колумбида ябахадаа — «Бамбуко», Мексикэдэ — «Хорабия тапатио», Чилидэ — «Куэка» болон бусад. Тоолоҗо барахаар бэшэ даа.

Махмуд Эсамбаев — эрэлхэг зоригтой хүн. Нугаршагүй тэсэбэри, ехэ оролдолгын, гайхамшаг бэлиг шадабариингаа ашаар манай СССР ороной эгээл бэрхэ хатаршадай нэгэн болоо шадаа.

СССР-эй арадуудай хатарнуудые тэрэ гүйсэдхэжэ, хатарай галта мэдэрэл, уран хэлээр олон юумэ тухай [...] нүүдтэ хөөрэнэ. Арадуудай хани барисаан, аха дүүгэй холбоон тухай бодол тэрэнэй концертын гол темэ болоо бшуу. Махмуд Эсамбаев тухай хэдэн кино буулгагданхай юм.

Махмуд Эсамбаев зургаан республикын арадай артистын хүндэтэ нэрэ зэргэтэй: РСФСР-эй, Киргизэй, Чечено-Ингушай, Хойто-Осетиин, Кабардино-Балкариин, Дагестанай. РСФСР-эй Верховно Советэй депутадаар һунгагданхай.

...Нэрьемэ альга ташалган доро Махмуд Эсамбаев сценэ дээрэ гарана. Сэсэгүүд барюулагдана. Энеэбхилэн тэрэ хөөрэнэ:

— Би Буряад орондо хоёрдохёо ерэбэб. Арбан хоёр жэлэй туршада ниислэл хото Улаан-Үдэтнай танигдамаар шагүйгөөр хубилаа. Һайн даа! Би буряад артистнуудтай үнинэй танилби. Нүхэсэдэгбди. Танай [...] таршад П. Абашеев Е. Санбуева хоёртой «Санниковай газар» гэһэн фильмдэ буулгагдаа һэмди. Би баяртайб. Түрэл нютагтаа ерээд байһан шэнгиб. Уулзатараа баяртай!

...Игэжэ суута артист хатаршан Махмуд Эсамбаевай концертнүүд Улаан-Үдэдэмнай нэрьемэ альга ташалган доро үнгэржэ байна.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Чечено-Ингушай хатар-домог» гүйсэдхэгдэнэ. «Алтан бурхан тухай хатар-домог».

ШЭДИТЭ ЖЭМЭСЭЙ АМТА ТАНЯАД...

Баян талынгаа дундаршагүй хэшэгэй түлэг дэлбэржэ байһан алтан намарай аали намдуу, үүлэгүй сэлмэг үдэр энээгүүр ябахада гоё даа. Хайшаашье хара, захагүй дайдань ногоорон зэнхыжэ, үнгын сэсэгүүдэй, шэдитэ жэмэстэй шасарганын хангалтама һайхан үнэр абаһаар хамар сорьёохо юм. Хэрбээ аргаахан шагнаархабалтнай, бирсайшанхай алтарма шара жэмэсээ даажа ядан надхаһан шасарганын һалаа, набша дээгүүр боронхон зүгынүүдэй гүнгинэлдэн ниидэхэнь һүлэмхеэр дуулдаха. Эгээл тиимэһээ алтан шаргал шасарганаараа холуур суурхаһан энэ нютагай хүн зон абаһаар лэ шэдитэ жэмэсээрээ омогорхожо, үни холын үльгэр түүхыень удхалан, хашалгүйхэн һонирхолтойгоор хөөрэдэг заншалтай. Юуб гэхэдэ, һүүлэй үедэ Химнэ голой эрье зубшан ургаһан шасарганынгаа плантациие улам үргэдхэһэн эндэхи ажахы, мүн үмсын саад тариха дуратайшуул жэл бүри жэмэс ехээр хуряадаг болонхой.

Тиин нэгэтэ үрэ жэмэсээр баян үмсын саадтай хүршынгөө шэдитэ ургаса элбэгээр хуряажа байхыень хараһан совхозой главна бухгалтер Тамара Александрович:

— Байза, бишье үмсын саадтай болоо һаа, эды зэргын ургаса хуряахаб. Юугээрээ дутаха һэмбиб — гэн, хойто хабарынь шасарганын хэды һөөг худалдажа абаад, гэрэйнгээ хашаа соо, наруули газарта һуулгаба. Тиигээд үдэр бүхэндэ сүлөө сагтаа үһалжа, шадаха зэргээрээ харууһалжа байһан Тамара Александровичой тариһан үнөөхи һөөгүүдэйнь ункэгэн зөөлэхэн сэсэгүүд бултайжа задарбашье, үтэ хорхойдо эдюулжэ, монсогоршье жэмэс үгэнгүй хосоршолой.

Бодомжолһон хэрэгэйнгээ урагшагүйдэһэндэ хэды голхорбошье, главна бухгалтер Тамара Александрович совхозойнгоо плантацида хуряагдадаг үрэ жэмэс һанаандаа оруулхадаа, бага зэргэ сэдьхэлээ тэниилгэбэ.

Удаань хэдыхэн сагай үнгэрэмсөөр амтатайхан үрэ жэмэсэй, зүгын тоһоной дээжэһээ дуран соогоо хүртэжэ, хүршынхиһөө дутуугүй ажаһуухые хүсэһэн бухгалтерин дарга Александрович ажахынгаа склад руу телефоноороо тухагүй хонхододог болобо. Тиигээд нэгэтэ зүгын тоһоор билтаршанхай түрүүшын бидонуудай склад соо асарагдаһые дуулаһаар, хомхой сэдьхэлтэй Александрович хооһон шэл баанхаяа яаралтайхан сүүмхэлээд, тоһоной үнэрөөр сэхэ шарбашалай.

Складые даагшатай ёһын тэдыдэ хэды үгэ андалдаха зуураа, тусхай тэмдэглэлэй дэбтэр соо совхозойнгоо директорэй нэрэ обогые хараһаар үнөөхи главна бухгалтерайм-най сэдьхэл улам хатуужажа:

— Баанхымни дүүрэтэр хээрэй,—гэжэ томоотойхоноор захирба.

Главна бухгалтер Александровичой баанхаар дүүрэн дүрбэн килограмм 350 грамм зүгын тоһо баринхай. складһаа түргэхэн гаража ошохыень ажаглаһан тус ажахын инженер-механик С. М. Неживой баһал зүгын тоһоной мүр дахин шуумайшаба. Эдэнэй һүүлээр Шасарганын совхозой зүгышэдэй суглуулһан хэдэн бидон зүгын тоһоной хүн бүхэндэ миинтээр шахуу хубаагдажа байһыень шэхэнэйнгээ үзүүртэ дуулаһан Горячин, аяар холо Гусиноозерск хотодо ажаһуудаг, Сэлэнгын аймагай профсоюзай райкомой бухгалтер Хандажапов гэгшэд энээ руу зорижо хооһоор һалаагүй, тус бүрэз 10—10 килограмм зүгын тоһо абаашаһан һурагтай.

Тиигээдшье зүгын амтатайхан тоһо суглуулха сагшье дүүрэжэ, шэмэрүүн хүйтэн үбэлэй түрүүшын һара харагдажа, үнөөхи Тамара Александровичой дура буляаһан алтарма шара шасаргана хуряаха халуун хаһа эхилшэлэй. Шэдитэ жэмэстэй шасаргана ургуулжа урагшагүйдэхэдөө ухамайшалһан хэрэгэйнгээ одоошье бүтэхэ байһанда баясаһан үнөөхи бухгалтерин дарга үдэр бүхэндэ телефоноороо жэнгирүүлжэ, складые даагшаһаа һуража захалба.

Һүүлээрнь түрүүшын ургасын хуряагдажа, совхозой складта оруулагдахатай адли хамтын зөөриие хамаагүй үрижэ дуршаһан Александрович хэрэгтэйгээ хамажа, хара сэдьхэлээ тэниилгэһэн гэхэ. Удаань шэдитэ жэмэсэй суглуулагдаха бүри дотороо баясаһан совхозой дарганар, директор М. Алексеев, инженер-механик С. Неживой, агроном А. Денисенко, ахалагша экономист В. Хепхеев, жолоошон Ю. Чусов, З. Никитина гэгшэд улайда сугларһан хирээ мэтэ складай үүдэндэ түрисэлдэн обооржо, 500-гаад шахуу килограмм шасаргана хубаажа, миинтээр абаһан олзоёо даажа ядан, гэр гэртээ талниһан байна.

Гүрэнэй зөөридэ хара һабараараа ороһон эдэ хүйхэрнүүд гансашье зүгын тоһоной, шэдитэ жэмэсэй дээжэһээ «амталаа» бэшэ, мүн хуурмаг документ зохёожо, Улаан-Үдын унда харяадаг уһанай заводһоо шасарганын тоһо дуран соогоо абажа, өөһэд дундаа хубаалдадаг байна.

Теэд эды ехэ зүгын тоһо, шасарганаяа складые даагша өөрынгөө дураар хубаадаг байһан бэшэ, харин совхозой главна бухгалтер Александровичой ба тоосолгын бүлэгэй бухгалтер О. Ижболдина гэгшэдэй гар табилгатай, аржагар тамгатай саарһанай ёһоор шэгнэжэ үгэдэг байба. Тиигээд Шасарганын совхозой зөөри дээрэ обоорһон хүйхэрнүүдэй харата хэрэгые улам удхалан шэнжэлхэдэ, олоной хүзүү оножо һууһан эдэнэр складһаа абаһанаа мүнөө хүрэтэрөө тоосоогүй ябадагынь гайхалтай. Гадна энэ харата хэрэгэй эхи табиһан главна бухгалтер Александрович заримдаа кассир Л. Свирелкинагай үгы байхадань, хүнүүдэй абаһан продуктнуудайнгаа түлөө тоосожо үгэһэн мүнгыень һэнгэргүйгөөр үбэршэлэн, үлэ мэдээшэ болоод һуудаг байһаниинь элирээ. Тиигэжэ энэ бүлэг хүйхэрнүүдэй харата хэрэгһээ уламжалан бүхыдөө 1244 түхэригэй эдеэ хоолой зүйл хиидэ тунажа, тус совхоз 44,1 мянган түхэригэй гарзада ороһон байна. Теэд эды ехэ мүнгэнэй һангай зөөриие дуран соогоо үрижэ, садахаяа болиһон «сабдагуудай» үйлэ хэрэг гайхамаар, гэмшэмээршье гээшэ. Зүгөөр энэнь ойрын үдэрнүүдтэ зүбөөр шиидхэгдэжэ, зохихо хэмжээн абтаха аабза гэжэ хүлеэгдэнэ.

Сэлэнгын аймаг.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Гурбадахи, шиидхэхы жэл залуушуулые уряална». — түрүү бэшэг. «Хүшэр үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэбэ» — фоторепортаж. ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Өөрын үльгэр жэшээгээр» — В. Смолиной статья. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: Хилын саанаһаа. АПН-эй материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Субботын хуудаһан.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

11.00 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан «Шаг с крыши» гэһэн уран һайханай фильм. 12.30 — Концерт.

«Орбита» харуулна:

13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — **Үнгэтэ телевидени.** Һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. «Орленок» телестудиин юнкорнуудай СССР-эй лётчик-космонавт А. А. Леоновтой уулзалга. 14.10— «Мүнөөдэр — өлүүр энхэ байдалай бүхэдэлхэйн үдэр». 14.30 — Уран зохёолшо Ю. Рытхэугэй үгэ хэлэлгэ. 14.45 — **Үнгэтэ телевидени.** «Түмэр үүдэнэй нюуса» — уран һайханай фильм.

Улаан-Үдэ харуулна:

16.00 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан «Знаменитый утёнок Тим» гэһэн ф[...] 16.30 — «Факел» — [...]ба хуули».

«Орбита» харуулна:

17.30 — **Үнгэтэ теле[...]ни.** «Совет Азербайдж[...]» телевизионно документа[...] фильм. 18.25 — «Мед[...] всадник» — А. С. Пушк[...] поэмээр С. М. Глиэрэй [...]дэй хүгжэмтэ уран зохё[...] композици. 19.00 — «[...]м» — мэдээсэлэй програ[...] 19.30 — Кинопано[...] 20.55 — **Үнгэтэ телеви[...]** Хоккейгээр дэлхэйн [...] һуури эзэлэлгын мүр[...] Финляндиин, ЧССР-[...] луулагдамал команд[...] наадан. 23.15 — «Л. З[...] дуулана». 24.00—«Вр[...]» — мэдээсэлэй програ[...] 00.25 — **Үнгэтэ телеви[...]** Хоккейгээр дэлхэйн [...] һуури эзэлхын түлөө [...]сөөн. Швециин, ССС[...] суглуулагдамал кома[...]дай наадан.

САГАЙ УЛАРИ[...]

Мүнөөдэр республика[...] тэрнай үүлэтэйшэг б[...]саһан орохогүй. Баруу[...]һоһоо секундын 10-[...] метр хүсэтэйгөөр һал[...] Температура 3—7 гр[...] дулаан, хойто аймагуу[...] Байгал шадар 1 градус [...]тэнһөө 3 градус хүрэт[...]лаан, Улаан-Үдэдэ һ[...]дөө 6—8 градус хү[...] үдэртөө 5—7 градус д[...] болохоор хүлеэгдэнэ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н 01397. Заказ № 1848